ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4959 ՄԱՅԻՍ 30/12 ՅՈՒՆԻՍ 1902 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ՐԷՊԻԼ ԷՎՎԷԼ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4959

درعلیه ده غلطه ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրգ.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ. 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Լուսաբա է. Թագաւորը իր փափագին հասաւ վերջապէս, այն է պատերազմը վերջացնել եւ իր թագադրութեան հանդէսը կատարել: Եւ Լորտ Քիչնէր որ այդ գեղեցիկ իրողութիւնը կերցաւ առաջ բերել, կ'արժէր որ մեծկակ նուէր մը ստանար: Ու որոշուեցաւ որ ստանայ 50,0000 անգլիական ոսկի, ինչպէս որ իր վեհապետն առաջարկեց ու Խորհրդարանը վաւերացուց: Չի մոցուիր անշուշտ որ Խորթումի դիւցազնը 30,000 ոսկի ալ Օմտուրմանի յաղթանակէն վերջը պարգեւ ստացած է:

Բայց հիմա որ պատերազմը վերջացած է, կ'արժէ վերջին անդամ անդրադառնալ թէ ինչ եղած էր անոր սկզբնական շարժառիթը: Եթէ աղէկ վերլուծուի բուն այդ սկզբնապատճառը, կը տեսնուի թէ Վիլհէլմ Բ. կայսեր այն հեռագիրն է՝ ուղղուած Պ. Քրիւկէրի, որով դերման կայսրը շնորհաւորել պոէրական յաղթութիւնը՝ Տոքթ. Ճէյմսընի հարածմանթ արշաւանքին դէմ: Առանց այդ պիսի հեռագրի մը, Պոէրները այնչափ չպիտի չփանային եւ չպիտի համարձակէին վերջնագիր ղրկել Անգլիոյ ու նախայարձակ ըլլալ անոր վրայ: Կայսերական այդ հեռագրէն այնպէս հեռուցուցած էին խելքերը թէ անպատճառ Եւրոպա իրեն ղբլուխ ունենալով Գերմանիա՝ պիտի օգներ իրենց, Հարաւ-Ափրիկէէն վանելու համար Անգլիացիները: Որովհետեւ իրենք ռազմագիտութեան չափ ծանօթ չէին նաեւ դիւանագիտութեան, ոգէկ զի կարենայ ինչ մարդկանց թէ Վիլհէլմ կայսրը վերջէն ոչ միայն չոր ունկնդրութիւն մը չպիտի շնորհէր իրենց նախագահ Պ. Քրիւկէրի, այլ նոյն իսկ առաջինութիւնէն մէկը պիտի ըլլար շնորհաւորելու փութացող Անգլիոյ թագաւորը՝ պատերազմին դադարմանը համար, որուն հետեւանքը կ'ըլլար պոէրական հանրապետութեանց ջնջումը, եւ իրենց քաղաքական կեանքին բարձումը:

Անշուշտ չատ դառն դաս մը առած էին միամիտ Պոէրները, բայց իրենք ալ իրենց կարգին ոչ նուազ դառն դաս մը տուին Եւրոպայի ընդհանրապէս, անակնկալ մէկ պահուն հաշուելով Անգլիոյ հետ եւ ի դէպս հանելով անոր թշնամիներուն ակնկալութիւնները, որոնք միմիայն հանդիսական զգացումներու արդիւնք էին, առանց մաղի մը չափ իրենց (Պոէրներուն) շահն ու օգուտը նկատի առնելու: Այս տեսակէտով՝ կրկնակի յաղթական կանգնեցին Անգլիացիները, նախ մինչեւ վերջ անսկուն յարատեւելով ու վերջապէս իրենց խօսքը քաղցնելով, երկրորդ իրենց թշնամիներուն կողմէ այնչափ փայփայուած ու իբրեւ գործիք գործածուած հանդիսականները իրենց բարեկամ դարձնելով: Հետեւապէս, յուսախաբութիւնը կատարեալ է Գերմանիոյ, Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ անգլիասէրներուն քով: Մինչ Գերմանիոյ կայսրը փութաց շնորհաւորել Անգլիոյ այս կրկնակ յաղթանակը, ո՛չ Լուսպէ եւ ոչ Զարը դեռ չուզեցին այդպիսի քայլ մը առնել:

Պոէրներուն այս ընթացքը ամէնէն աղէկ կը հանկան Գերմանացիները, զի անուղղակի կերպով կը յիշեցնէ իրենց ամէնէն մեծ թագաւորին, Ֆրեդերիկ Բ.ի (1740–1786) մէկ գործը, եօթնամեայ կոչուած պատերազմին (1756–1763) ատեն, երբ Բրուսիա դաշնակից ունէր իրեն Անգլիա, եւ կը կռուէր Աւստրիոյ, Ռուսիոյ, եւ Ֆրանսայի միացեալ դաշնակցութեան դէմ: Ատեն եղաւ որ Ֆրեդերիկ Բ. մեծ տագնապի մէջ ինկաւ, որովհետեւ Անգլիա սկսած էր իր օգնութիւնները (գլխաւորապէս դրամական) թեթեւցնել: Այն ատեն Մեծն Ֆրեդերիկ սպառնաց Անգլիոյ թէ իր թշնամիներուն կողմը կ'անցնի ու անոնց հետ կը միանայ, եթէ Մեծն Բրիտանիա չփութայ խոստացուած ամէն կերպ օգնութիւնները ընել: Այս սպառնալիքին վրայ, զոր կրնար կատարել Ֆրեդերիկ Բ., զարհուրեցաւ Անգլիա եւ պէտք եղած օգնութիւնը հասցուց անմիջապէս, որով Ֆրեդերիկ կրցաւ դիմանալ մինչեւ վերջ ու իրեն նպաստաւոր կերպով վերջացաւ եօթնամեայ պատերազմը, որմէ գլխաւոր տուժողն եղաւ Ֆրանսա, իսկ մեծագոյն վաստակողը՝ Անգլիա, զի այն ատեն ձեռք ձգեց Քանատա եւ ուրիշ շատ մը Ֆրանսական գաղթավայրերը:

Այս անգամ Պոէրներուն ըրածն ալ առով միայն կը տարբերի Բրուսիոյ մեծանուն թագաւորին գործէն, որ առանց սպառնալու ըրին, ինչ որ այնքան յուսախաբութիւն պատճառեց Անգլիոյ թշնամիներուն, որքան ուրախութիւն պիտի զգայէն անոր այն ատենի թշնամիները, եթէ Ֆրէտերիկ միայն իրօք կատարէր իր ըսպառնալիքը:

Այս եւ նմանօրինակ նկատումներով է ահա որ Պոէրներու անձնատուութիւնը այնքան ուրախութիւն պատճառեց բովանդակ Անգլիոյ ահագին կայսրութեան մէկ ծայրէն միւսը: Չի, պէտք է դիմանալ թէ Անգլիացիք միայն Պոէրներուն չէր որ յաղթած եղան այս պատերազմով, այլ նաեւ ու ալ աւելի բոլոր հանգիսական տարբերուն, որոնք նոյնչափ կ'ուրախանային իրենց երբեմնի պարտութիւններուն վրայ, եւ որոնք սակայն իրենց մասին ծայրով անդամ չէրցան օգնել իրենց թշնամիներուն, որոնք կը պարծանան ըլլալ հիմա իրենց լաւագոյն եւ հաւատարիմ բարեկամները:

Հարկ է սա պարզան ալ յատկապէս շեշտել թէ պատերազմին դադարումը ոչ թէ հաշտութիւն առաջ բերած է, այլ պարզապէս Պոէրներու անձնատուութիւնը: Հաշտութիւնը երկու կողմէն քաղաքական դոյութիւն ունեցող մարմիններու (տերութիւններու) մէջ է որ տեղի կ'ունենայ, մինչ հարաւ-ափրիկեան հանրապետութիւնները ալ եւս քաղաքականօրէն կեանք չունին, այլ լուծուեցան անգլիական տիրապետութեան մէջ: Հետեւապէս, կնքուածը հաշտութեան դաշնագիր մը չէ, այլ անձնատուութեան եւ հպատակութեան պայմանագիր մը: Եւ քանի որ Պոէրները այսուհետեւ անգլիական հպատակ կը դառնան, բնական է թէ նպատակներ պիտի ընդունին, իրենց տուն տեղը վերականգնելու եւ ապրելու համար, ինչպէս ամէն կառավարութիւնները կ'օժանդակեն իրենց արկածեալ հպատակներուն: Օրինակի համար նոյն ինքն Անգլիա քանի տարիներէ ի վեր նպաստով կը սնուցանէ քանի մը միլիոն հնդիկ հրպատակները, որոնք սովէ կը տանջուին: Միակ պայմանը որ կրնայ ըսուիլ թէ Պոէրները ձեռք բերած են, իրենց հետ միացող անգլիահպատակ ըմբոստներուն մասուամբ չպատժուելու ապահովութիւնն է, ինչ որ բաւական բան մըն է եւ դնահատելի մանաւանդ անոր համար որ կը ցուցնէ թէ Պոէրները լաւ չեղան իրենց դէնակից եղբայրները, եւ ամէնէն աւելի բուն իսկ Անգլիացիք կը դնահատեն այդ վեհ հոգածութիւնը:

Մ. ԴԱԹԱՆԵԱՆ

Ասաեղագիտութեան դասի ատեն, ուսուցիչը կը հարցնէ նորատի աղջկան մը.

—Լուսինը մակերէ՞ է:

—Դէթ անոնցմէ մէկը, պարոն ուսուցիչ:

—Ո՞րը, օրիորդ:

Աչակերտուհին կարմրած, կը պատասխանէ.

—Մեղրալուսինը:

ԼՈՒՐԵ ԷՆՕ (20)

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏԸ

Զ.

—Մարիանիք հեզասմբայր եւ սիրուն է. կը շահագրգռուիմ անով: Նոյն իսկ ասորժ կը զգամ անոր դէմքը տեսնելով, դէմք մը անկեղծ ու միամիտ, որ չես գիտեր ինչ մը ունի որ սիրոյ կը հրճուեցնէ: Բայց որ եւ է առնչութիւն չկայ անոր նկատմամբ զգացած բարեկամութեանս եւ ինծի վերագրած ձեր զգացումին միջեւ:

Թիպիւրս անկեղծ չեշտով մը ըսած էր այս խօսքերը, ինչ որ չէր խուսափած պառաւ Պրբթոնին ուշադրութենէն:

—Այն ատեն սխալեր եմ, ըսաւ, քանի որ խնդիրը այդպէս է. ա՛լ չխօսինք ատոր վրայ:

Մայր Բէրկիղէք դոհունակութիւն կը զգար այդ պահուն: Բարի կինը անկեղծօրէն յարած էր Թիպիւրսի եւ Մարիանիքի: Հակառակ համոզում գոյացուցած ըլլալուն թէ անոնք իրար կը սիրէին, մայր Բէրկիղէք, բնական կողմնակալութեամբ մը, կը փափաքէր որ իր զաւկին հետ ամուսնանայ Մարիանիք, ինչ որ յարմար կը դատէր ամէն տեսակէտներով: Թիպիւրսի տուած պատասխանը կը հանդարտեցնէր իր խղճը. այդ պատճառաւ փութկոտութեամբ ընդունեց Դատարկապորտին մերժումը, որ կրնար ի նպաստ իր զաւկին դարձնել ապագայն: Արդարեւ Օրիորդ Բրաթէնրոս, քանի մը օր առաջ, խոստացած էր իրեն, պատերազմական նախարարին մօտ միջնորդել:

Մայր Բէրկիղէք իր Պրբթոնի պարզամտութեամբ, մեծ հաւասք ունէր երկրին ազնուականներուն ազդեցիկ միջնորդութեան վրայ: Մնաց որ անիկա Թիպիւրսի պէս խստութեամբ չէր դատեր իր զաւկին ընդվզումը: Ֆրանսայի արեւմտեան նահանգներու մեծ մասին մէջ, մասնաւորաբար Պրբթոնի մէջ, այն դարաշրջանին, երբ այս պատմութեան եղելութիւնները տեղի կ'ունենան, զինուորագրութիւնը դեռ դժամակութիւն կը պատճառէր դիւղացիներուն: Անոնք որ դասալիք ըլլալու քաջութիւնը ունէին, շատ մը հիւղակներու մէջ հիւրընկալութիւն եւ ապաստան կը գտնէին: Մարդայ յանցանքը սա էր որ ենթասպայ մը սպանած էր, ինչ որ մեծ յանցանք մը չէր նկատուեր այդ կողմի մարդոց համար: Մարիանիք ալ այդ կարծիքը ունէր, թէեւ վեց ամսէ ի վեր ասոր անունը չէր տար մայր Բէրկիղէքի ներկայութեանը: Ասոր պատճառը երկուք էին, նախ որ, վեցամսեայ բացակայութիւնը մարած էր այն համակրութիւնը, զոր սկզբան կը զգար Մարդայի նկատմամբ. երկրորդ պատճառն էր այն բաղդատութիւնը, զոր ամէն օր կ'ընէր Մարդայի եւ Թիպիւրսի միջեւ եւ այս վերջինին նկարագիրը աւելի բարձր ու փափուկ կը դտնէր:

Երբ Թիպիւրս կը պատրաստուէր դուրս ելլելու, Բովրէթ ներս մտաւ, ձեռքերուն մէջ լիաբուռն ունենալով զատկածաղիկներ: Կապոյտ կտաւէ շինուած շրջազգեստ մը հագած, սիրուն կերպարանք մը ուներ. իր խարտեաշ մազերը կը ծփային ճերմակ ուսերուն վրայ, որոնք հոլանի էին, հակառակ կիրճիչ արեգակին:

—Ձեզի համար են այս ծաղիկները, ըսաւ Բովրէթ, Թիպիւրսի ներկայացնելով զանոնք:

Մարդայ յանցանքը սա էր որ ենթասպայ մը սպանած էր, ինչ որ մեծ յանցանք մը չէր նկատուեր այդ կողմի մարդոց համար: Մարիանիք ալ այդ կարծիքը ունէր, թէեւ վեց ամսէ ի վեր անոր անունը չէր տար մայր Բէրկիղէքի ներկայութեանը: Ասոր պատճառը երկուք էին, նախ որ, վեցամսեայ բացակայութիւնը մարած էր այն համակրութիւնը, զոր սկզբան կը զգար Մարդայի նկատմամբ. երկրորդ պատճառն էր այն բաղդատութիւնը, զոր ամէն օր կ'ընէր Մարդայի եւ Թիպիւրսի միջեւ եւ այս վերջինին նկարագիրը աւելի բարձր ու փափուկ կը դտնէր:

Երբ Թիպիւրս կը պատրաստուէր դուրս ելլելու, Բովրէթ ներս մտաւ, ձեռքերուն մէջ լիաբուռն ունենալով զատկածաղիկներ: Կապոյտ կտաւէ շինուած շրջազգեստ մը հագած, սիրուն կերպարանք մը ուներ. իր խարտեաշ մազերը կը ծփային ճերմակ ուսերուն վրայ, որոնք հոլանի էին, հակառակ կիրճիչ արեգակին:

—Ձեզի համար են այս ծաղիկները, ըսաւ Բովրէթ, Թիպիւրսի ներկայացնելով զանոնք:

Թիպիւրս իր կուրծքին վրայ սեղմեց դեռատի աղջիկը: Դիւրաց դայն եւ ուրախ դրեկ, բայց իսկոյն վար դրաւ Բովրէթը ու մայր Բէրկիղէքի ձեռքը սեղմելով դուրս ելաւ:

—Զա՛ր Թիպիւրս, հառաչեց աղջիկը, ծաղկեփունջս չառաւ եւ սրտոգած դնաց:

Բովրէթ տեսած էր որ Դատարկապորտին աչքերուն մէջ արցունք մը կը շողար:

Թիպիւրս դաշտերուն մէջ թափառեցաւ, որսորդութիւն ընելով: Շուն չունէր հետը, որովհետեւ Թրէանոնա դղեակին պահապաններէն մէկը սպանած էր իր շունը: Հակառակ յոգնեցուցիչ աշխատութեան, Թիպիւրսի միտքը միշտ պաշարուած էր չարատանջ մտածումներով: Այս պէս որսալով՝ քանի մը մղոն տեղ յառաջացած էր: Ցանկարծ կանգ առաւ եւ ուշադիր մարքիզուհիին նուիրած քսակը նայիլ: Նախ վարանք մը ունեցաւ, բայց իր զգացած բուռն տենչանքը յաղթեց վարանումներուն: Բանակը պատող թուղթը բացաւ եւ հիացիկ նայուածք մը ձգեց անոր վրայ. յետոյ իր գրպանին մէջ պահեց թանկագին նուէրը եւ իր ճամբան շարունակեց: Հալիւ քսան քայլ առած, ակնարկ մը նետեց դէպի առաջ եւ Թրէանոնա դղեակը նշմարեց: Ճամբան, քանիցս կանգ առաւ, իր աչքը պարցնելով դղեակին վրայ:

—Կրո՞ղ, ինչո՞ւ համար հոս եկայ, զուշեց:

—Հաւանաբար, իմ դարատանիս երէցներուն համար, պարոն Դատարկապորտ, պատասխանեց ձայն մը:

Թիպիւրս եռին դառնալով՝ մարքիզը տեսաւ, որ դուրգան ի ձեռին արահետին մէջ կեցած էր:

—Բարի լոյս, հայր Թիպիւրս, յարեց մարքիզը մտերմական շեշտով մը: Հանդարտեցո՛ք ձեր երէկի յուզումները: Հոսանքէն բաւական ցնցուած ըլլալու էք:

Մարքիզին դէմքը բարեացակամութիւն կը յայտնէր: Թիպիւրս, որուն ճակատը մթագնած էր, հանդարտ եւ լուրջ կերպարանք մը առաւ:

—Պարո՛ն, ըսել է միշտ կը հաւատա՞ք թէ դաղտոնութիւն ընելու համար մուած եմ ձեր դարատանը:

—Հը՛մ, հը՛մ, ըրաւ մարքիզը:

—Ապահով եղէք. ձեր դարատանը մէջ թատրոնը: Ներկայացման մը առթիւ թատրոն մտի՛ր. խաղը սկսած է արդէն ու դուն պիտի դանես սրահին մէջ նուազ քան հարիւր անձեր, որոնց մեծագոյն մասը ժամանցի, մէկ մասը ձրի՝ թատրոն գացած ըլլալու, կիներ՝ ինքզինքնին ցուցադրելու, բարեկամներու հետ խօսակցելու համար, եւ երկու կամ երեք հոգի բան մը սովրելու: Ցաւալի չէ՞ք դտներ սակայն...

Պոլսէն եաքը Կովկասն է քաղմանամ կեդրոն, բայց հոն գիտեն թէ ինչ է թատրոնը եւ դերասանը: Կարծեմ թէ հոս անզգալապէս քաղդատութիւն մը պիտի ընեմ Ռուսահայերուն եւ Պոլսահայերուն միջեւ:

Ռուսահայը թատրոն կը մտնէ դպրոց մը, եկեղեցի մը մտնելու պէս, ուր կասարեալ բարոյական կը քարոզուի, մենք կը մտնենք թատրոն՝ դինետուն կամ զբօսատեղի մը մտնելու պէս: Ռուսահայ թատրոնին մէջ խաղի ատեն թեթեւ սուլումներ կամ եռանդոտ ծափեր կը լսես, իսկ մեր թատրոններուն մէջ խաղի ատեն, հոգ չէ թէ ամէնէն զդայուն տեսարանն իսկ ըլլայ, իրարու հետ խօսողներ անպակաս են: Գալով մեր ծափահարութիւններուն եւ սուլումներուն, պիտի ըսեմ թէ մենք բացարձակապէս չենք գիտեր ծափահարել, քանզի արուեստին ճաշակը, գիտակցութիւնը չունինք. մէկ երկու օրինակ պիտի տամ մեզի ծանօթ թատերախաղերէն, Կարմիր Կամուրջին Ոնիրը տրամին մէջ, երկրորդ վարագոյրին, Մնակեան որ Ժիլպէռի դերը կը կատարէ, պատահանին առջեւ կեցած, նայուածքը դուրսէն անցնող գետին սեւեռուն, աչքի այնպիսի յարատեւ դարձուածքներ, այնպիսի չարժուածներ, դէմքի այնպիսի դէմտուութիւն մը կ'առնէ որ դուն ինքզինքն կը զգաս մեծ կալանի դաղափար մը, անձնասպանութեան որոշումը ծնունդ առած է իր չարատանջ ուղեղին մէջ, այս վայրկեանին Մնակեան՝ որ իր դերասանի բոլոր ձիրքը, տաղանդը, հոգին դրած է իր դէմքին եւ անդամներու չարժումներուն մէջ, անեղդուտ ծափ կը սպասէ, բայց դառնութեամբ լռութիւնը կը նետուի երեսին: Նոյնպէս իր հակառակորդի դերին մէջ, զոր ա՛յնքան յաջողակութեամբ կը կատարէ, եւ որուն պէս չեմ յուսար թէ Պոլիս այցելող օտար խաբմերու մէջ գտնուի, Ալէքսանեան տաղանդեամբ եւ վրէժով լեցուն, տոգորուն այնպիսի սձիրներ կը գործէ, որ իրականի պատրանքը կուռ ատն սրտ մը հանդիսատեսին, բայց այս կէտին ալ, Ալէքսանեանին ծափ չկայ. որովհետեւ արուեստը չենք ճանչնար եւ զայն ծափահարել չենք դիտեր: Իսկ անդին ուրիշ կատակերգակ դերասան մը խլացուցիչ ծափեր կ'ընդունի, ի՞նչու, որովհետեւ զարմանալի խայտառակ բան մը խօսեր է. ահաւասիկ Պոլսահայը՝ որ պէտք չեղած տեղը կը ծափէ եւ առաւելութիւն մը կ'ատուէ... հաճեսուութեա՞ն համար արդեօք...: Շէքսպիրեան մէկ քանի խաղերու եթէ ներկայ ըլլանք, ի՞նչ պիտի ընենք. բան մը պիտի չհասկնանք, ծափելու կէտ մը կարող պիտի չըլլանք դտնել:

Այս հանգամանքներէն յետոյ անցնինք կիրակի օրուան խաղին, եւ դերասաններուն:

Մուրացկան կինը Մնակեանի խաղացանկին [répertoire] զարգերէն մէկն է. կ'արժէ որ տարին մէկ անդամ դոնէ ելմին վրայ տեսնուի, լաւ տեսարաններով: Բարոյալից եւ սրատոյդ տեսարաններով լեցուն է այս թատերախաղը՝ ուր հարուստ գործարանատէրի մը աղջիկը ամուսնացած է իր հօր գործակատարներէն մէկին հետ, որովհետեւ իր հայրը մեռած ժամանակ բռած է. «Մարկրիթ, եթէ կ'ամուսնանաս պատճառը սա է որ զարկած երէխերէս մէկը հոս ինկաւ, թէեւ ատկէ դուրս սպանած էի դայն: Պատուոյ խօսք կու տամ ձեզի:

—Բէ՛հ, բէ՛հ, ըրաւ մարքիզը ծաղրական ու հեգնական շեշտով մը:

—Ինձի պէս մարդու մը պատուոյ խօսքը բացարձակապէս համարժէք է ձեզի պէս մեծ ազնուականի մը պատուոյ խօսքին:

Պ. տը Թրէանոնա շարժում մը ըրաւ: Իր ազնուապետական զգոյշութեան մէջ վիրաւորուած էր, որ կ'ուզէ դիմացինը նախատել, առանց վիրաւորիչ խօսքեր լսելու. Մարքիզին դիմադրութիւնը փոխուեցաւ, ճակատը փոթթուեցաւ, յօնքերը սպառնալից երեւոյթի մը առին, աչքերը շողեր արձակեցին: Թիպիւրս պաղարիւնութեամբ նայելով իր խօսակցին, յանդարտ շեշտով մը ըսաւ.

—Ի՞նչ ըրիք, երբ դիս տեսաք ձեր դարատանին մէջ, աղաղակեցիք որ հեռանամ: Եւ որովհետեւ ես չէի շարժեր, սպասելով որ ինծի մօտ դաք եւ ես կարնամ իմ ներկայութեանս պատճառը բացատրել ձեզի, հրաշէնով նշան առիք:

(Շարունակելի)

ԹԱՂԱԿԱՆԻ ԽՆԴԻՐ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԷՋ

(Շար. երեկի թիւեն եւ վերջ)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 28 Մայիս

Խնամակալութիւնը կազմող ապ. Հօթը հոգիներու վրայ գաղափար մը տալու համար թերթիդ ընթերցողներուն, թող ներուի ինծի, գրչի հարուածով մը, մէկիկ մէկիկ ներկայացնեմ զիրենք reporteurի պաշտօնը ամբողջովին կատարած ըլլալու համար:

Ա. Պողոս փաշա Նուպար, հանրածանօթ անձնաւորութիւն մը, որ յարգանք կ'ազդէ: Վիթխարի հարստութեան տէր, ինչ որ բանի մը չի վնասեր, ընդհակառակը եգիպտոսի ամէնէն խոշոր հողատէր ներքին մէկը, սիրուած եւ յարգուած մանաւորապէս գործի աշխարհին մէջ, ճարտարագէտի դնահատուած տաղանդ մը, աշխատասէր՝ պարզ պաշտօնեայի մը նման, վարչագէտ ինչպէս ոչ ոք եգիպտոսի մէջ, քանի որ ինքը գրեթէ բոլոր առուտրական եւ ճարտարագործական անձնուն Ընկերութեանց վարչական ժողովներուն նախագահութիւնը կը վարէ. այս ամէնուն հետ մէկտեղ, պարզ, բարի, համեստ, առանց հպարտութեան, եւ առաքինութիւններով օժտուած անձնաւորութիւն մը, որ իր պատկանած համայնքին պատիւ կը բերէ եւ սիրուած է տեղական կառավարութենէն եւ օտար դաղութներէն:

Բ. Աբրահամ պէյ Բարթող, Պողոս փաշայէն անմիջապէս եաքը եկող ամէնէն հարուստ Հայը եւ առաջնակարգ դիրք ունեցող հողագէր մը, որու միակ զբաղումն է դիրութիւնը, մարդասիրութիւնը եւ ողորմասիրութիւնը: Երբեք կարօտ ու աղքատ մը պարապ չէ դարձած, ամէն անդամ որ տեսուած է Բարթող պէյի դուռը ապ առնել: Ինքը եւ Տիկին Բարթողը միշտ պղտիկ նախախնամութիւն մը եղած են աղքատին, որքին եւ տնանկին համար. անանգամ է իրենց դիմաբերութիւնը եւ անտարբեր:

Բնիկ Եգիպտահայ, մեծ աղդեցութիւն ունի տեղական իշխանութեանց մօտ, ուր մասնաւոր կերպով յարգուած է եւ որու համար նոյն իսկ Բարձր. Խորհրդը մասնաւոր հաճոյանք մը կը տածէ:

Թէեւ միշտ հեռու դտնուած է թաղային դործերէ, բայց ամէն անդամ եւ առատօրէն մասնակցած է այն ամէն հանդանակութիւններուն, որոնք դժբաղդութիւն մը եւ նիւթական անձկութիւն մը ամոքելու, հոգալու համար կազմակերպուած են: Պարկեշտ եւ օգտակար քաղաքացի ամէնէն փայլուն դէմքն է Աբրահամ պէյ Բարթող:

Վերջերս, այսինքն Խնամակալութեան անդամակցութեան կոչուած օրն իսկ, Աղքատասնամ Ընկերութեան Մնաուկին տարեկան եւ մշտնջենաւոր ըլլալու պայմանով 60 անգլիական ոսկի rente մը նուիրած է ինքնաբերաբար, բան մը որ որոշակի կը պատկերացնէ իր հոդին ազնուութիւնը: Ասկէ զատ 250 ոսկի եւս տուած է, եկեղեցիի եւ Առաջնորդարանի նորոգութիւնները կատարելու համար:

Աբրահամ պէյ Բարթող, որ խնամակալութեան փոխ-տեսչապետն է, միակ անձն է թերեւս որ արժանաբար կարենայ կատարել իր պաշտօնը, քանի որ հաստատուն դիրքը, չատ մը loisirի ժամեր կը թողուն իրեն, զբաղելու համար եկեղեցիի դործերով, որոնց կատարման մէջ դոհացում մը, հաճոյք մը դտնելը երեսին վրայ կը ճառագայթէ այն օրէն իսկ որ փոխ-տեսչապետի պաշտօնը ստանձնեց:

Աղքատները եւ խեղճերը ցնծութեան մէջ են, քանի որ դիտեն թէ Ն. Վսեմ. Խորհրդոյ նոր անդամը եւ քսակը միշտ բաց պիտի ըլլայ իրենց առջեւ: Ես, անհատապէս, կը զարմանամ թէ տակաւին դանդատողներ կը դտնուին, երբ Պողոս փաշայի եւ Բարթող պէյի պէս տակաւին անձնուիրաբար մարդասիրաբար կը հաճին մեր ներքին եկեղեցապատկան դործերով զբաղելու, առանց խնայելու իրենց ժամանակը եւ իրենց դրամը:

Դ. Միխայէլ պէյ Ռեիզեան, Եւրոպական բարձր կրթութեամբ օժտուած, բարեկիրթ, ազնիւ, պարկեշտ անձնաւորութիւն մը ձեզի: Հեղինակաւոր ճարտարապետ — expert Խառն Դատարաններու մօտ — եւ որ քաղաքիս լաւագոյն ընտանիքներէն մէկուն կը պատկանի, միշտ պատրաստ դտնուած է իր աջակցութիւնը նուիրելու ամէն անգամ որ դիմում եղած է իր հմտութեան եւ դիրքին: Բարեհամբոյր, ազնիւ, avenant, անա ինչո՛ւ ամէնէն հանգարելի դէմքը եղած է մեր մէջ Միքայէլ պէյը:

Դ. Միհրան պէյ Դալիթեան, բնիկ Պոլսեցի, բաւական տարիներէ ի վեր հաստատուած Աղեքսանդրիոյ մէջ, ուր սակայն ընդհանուր հարկրութիւն կը վայելէ իբրեւ մարդ եւ իբրեւ վաճառական: Եկեղեցապատկան դործերու մէջ երկար տարիներ փորձառութիւն ունեցած է եւ անխոնջ կերպով աշխատող եղած է, թաղային դործերը բարեկարգելու դործին մէջ: Խիստ ծանօթ առեւտրական հրապարակին վրայ, Դալիթեան պէյ վեր կը պահէ հայ վաճառականի անունը առեւտրական այս քաղաքին մէջ: Խնամակալութեան ամէնէն ժիր անդամը ըլլալու պատահականութիւնը կը կրէ իր վրայ Միհրան պէյ Դալիթեան:

Ե. Տիար Զարեհ Սրվանզը, քսան տարիներէ ի վեր Աղեքսանդրիա հաստատուած Իզմիրցի մը, որ ազնուականի ամէնէն ձիրքերով օժտուած է եւ ճիշտ ասոր համար սիրուած եւ յոյսուած ամէնէ դաղթականութեանց մէջ անխտիր: Զարեհ Սրվանզը վաճառականի ծանօթ կարողութիւնով, mondainի անգնահատելի թիւնով, եւ քաղաքացիի փայլուն դիրքով Խնամակալութեան ամէնէն անհրաժեշտ անդամն է: Անխոնջ աշխատող՝ երբ խնդիրը օգտակար դործ մը մէջտեղ բերելու վրայ է, առաջամարտն, երբ բարի քան մը կայ ընելիք, տեսը Սրվանզը տարիներէ ի վեր կը կազմակերպէ հիանալի savoir-faireով մը մեր բարեդործական հանդէսները, թատերական ներկայացումով կամ նուագահանդէսով մը տարուէ տարի 500 ոսկի կը բերէ աղքատներու մասուկին: Աղքատներու բարեկամն է ան եւ միեւնոյն ատեն հարուստներունը. ահա ինչո՛ւ համար աղքատներու դասին մէջ կ'օրհնեն զինքը եւ միւս դասին մէջ ալ կը յարգեն: Տեար Սրվանզը ջանքերուն կը պարտինք տարեկան 50 ոսկիի գումար մը, որ քաղաքիս թաղապետութիւնը յատկացուցած է Աղքատասնամին: Համակրելի դէմք մը որ ամէն առիթի մէջ եգիպտահայ դաղութին արտադրութեան տակ դրած է իր աշխատութիւնը, յարատեւութիւնները եւ ինչ որ աւելի չօշափելի է, իր քսակը: Այդ ազնիւ Իզմիրցին հիմակուց կրնամ ապահովցնել, խիստ օգտակար կրնայ ըլլալ իր պաշտօնին մէջ:

Զ. Տեար Դրիգոր Մելքոնեան, Մաթոսեան եղբայրներէ անմիջապէս եաքը, ծնողաց վաճառականութեան մէջ ամէնէն ծանօթ gros bonnetն է, իր եղբօր՝ Կարապետ էֆ. Մելքոնեանի հետ: Ամուսրի եւ հարուստ մասնաւոր դդուանքով մը կ'ուզէ ծառայել եւ մեծ պաշտպանն է դպրոցին: Երկար տարիներէ ի վեր հոս հաստատուած՝ մօտէն կը ճանչնայ թեւոր կան դործերը եւ դեղեցիկ փութկոտութեամբ մը՝ անոնց ի սպաս կը դնէ իր նիւթական եւ բարոյական առաջնորդութիւնները: Բարի թաղականի, խղճամիտ մարդու ճշմարիտ տիպար է Գրիգոր էֆ. Մելքոնեան:

Է. Տեար Գառնիկ Զպուրեան, փոխ անօրէն Ռամլէի երկաթուղիի վարչութեան մէջ, ամէնէն կրտսեր անդամն է նորակազմ Խնամակալութեան: Ամբողջ ջիղ, ամբողջ կամք եւ ամբողջ անձնուիրութիւն, անա երեք բառով նոր տոնադպրին ձիրքերը: Զանազան երեւան բերելու պատեհութիւնը կը ներկայանայ, անշուշտ իր աջակցութիւնը չտա դնահատելի պիտի ըլլայ ապագային մէջ:

Ահա ձեզի, սիրելի ընթերցող, խղճուկ գրչով մը գծագրուած նոր Խնամակալութեան անդամներու groupը: Եւ ըսել թէ կան ընթամիներ, տիրացուներ տակաւին որ այս տարրերով կազմուած ժողովի մը դէմ դանդատելու առիթը կը փնտռեն: Աղեքսանդրիան՝ Աղեքսանդրիա ըլլալէն ի վեր տակէ աւելի homogène, փայլուն եւ փառաւոր թաղականութիւն մը երբեք չէ ունեցած եւ երբեք չպիտի ունենայ:

Ներկայ թաղակազմութիւնս այդ անձերուն réclame մը ընելու դիտաւորութեամբ չէ գրուած, սա բնական պատճառին համար որ, նպատակ եղած է ճշմարտութիւնը ըսել, եւ ճշմարտութիւնը սա չէ՞, կը հարցնեմ ձեզի, ով դժգոհ եղբայրներս: Պատրիարքարանի հրամանով, ժողովրդական հաւատնակութիւնը եւ Պողոս փաշայի աջակցութեամբ կազմուած Թաղ. Խորհուրդ մը ո՛չ իմ դրչիս պէտք ունի կանդուն մնալու համար եւ ոչ ալ կը տարպալի, որովհետեւ քանի մը դժգոհներ «չենք ուզեր» կը պոռան եկեղեցիի բակին մէջ:

Այժմ, Ս. Պատրիարքին կը մնայ խնամատուն տնօրինութիւն մը ընել, վերջ մը դնելու համար այս դայթակղութեան, դոնէ փրկելու համար դաղութիս արժանապատուութիւնը, որ ծաղրելի կրնայ դառնալ մեր չուրջը դտնուող օտար դաղթականութեանց համար:

Պատրիարքարանի օրէնքով ընտրուած Խնամակալութիւն մը, մանաւանդ այս տեսակ անձերէ կազմուած, պէտք է մնայ, քանի որ այդպէս կ'ուզեն ընդհանուրը, օրէնքը եւ տեղական պայմանները:

ԻՐԱՋԵԿ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

«ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ ԿԻՆԸ»

Սամաթիոյ Երից Թաղից Աղքատներուն ի նպաստ, Բերայի թաղապետական թատրոնին մէջ արուած ցերեկոյթին ներկայ դտնուեցայ: Հոս չպիտի խօսիմ Կարդիր մաս

գես երջանիկ ըլլայ, եթէ կը փոփոխ որ հաստատիւնդ հեռացնեմ բնգնաս-բի, եթէ կ'ըզձամ որ ուժեղ, պատաս-ւոր եւ գործունեայ ամուսին մը ունե-նամ՝ Ժան Բօլին հետ ամուսնացէ՛ր», ան՝ հայրական այս վերջին կամքին գործա-դրութիւնն է որ ապագային ընտանիքի մը կործանումին եւ դանդաղ դժբաղ-դութեանց պատճառ կ'ըլլայ։ Որքան որ Մարկրիթի իր հօրը հուսկ իղձը կատարել-լու համար Ժան Բօլի հետ կ'ամուսնա-նայ, սակայն եւ այնպէս իր ամուսնոյն նկատմամբ երբեք սէր չի տածեր, ու այս պատճառաւ անհաւասարիմ կը դտնուի իր երկան։

Մնակեան, որ Ժան Բօլ Պէրէն երկաթագործին դերը կը կատարէր, ընդ-հանուր առումով յաջողեցաւ արդէն դժ-բաղդ հայրի եւ խարուած ամուսնի դե-րին մէջ միշտ ծափահարելի է Մնակեան, բայց մէկ քանի կէտեր կան զորս պէտք է մատնանշել. ճշմարիտ արուեստագէտներ այսպիսի դիտողութիւններ սիրով ու զո-հութեամբ կ'ընդունին, որովհետեւ անկեղծ դիտողութիւններ են անոնք։ Նախ որ Մնակեան գրեթէ միշտ նոյն եղանակը, միշտ նոյն արտասանութիւնը գործա-ծեց ամբողջ խաղին մէջ. մենք կը կարծենք թէ ձայնի երեւոյթները, իմաստի արտայայտութեան կերպերը ներդաշնա-կութիւն մը կազմելու են։ Առաջին վար-բագոյրին, Մնակեան երբ իր ընտանեկան երջանկութեան վրայ կը խօսէր Էջօրդիին, գործածեց այն արտասանութեան ձեւը, զոր Գ. արաբին գործածեց իր զաւ-կին հետ խօսած միջոցին, մօրը հետ խո-սակցած ատեն, նոյն իսկ առաջին արա-բին, երբ վերջապէս Էջօրդիինին հետ կ'երթար, զաւակը համբուրելու։ Ծափահարելի է, նոյն իսկ բուռն կերպով, երբ Մնակեան իր ամուսնոյնը կ'պատաքէ ընտանե-կան յարկէն. այս առաջին արարուածին, Մնակեան արժանի էր երեք չորս եւ ա-ւելի անգամ բեմ կանչուելու, բայց... մէկ անգամ իսկ չկանչուեցաւ։ Ծափահարելի է, երբ Գ. վարագոյրն իր կինը հրա-պուրող կոմսին հետ դէմ առ դէմ կա-գայ եւ վշտին ծայրայեղութիւնէն ու վը-րէժի տենչէն զրդռուած, կը գոչէ. «Երբ-դուած էն վրիժառու չըլլայ, բայց այժմ որ ճակատագիրը մեզ դէմ առ դէմ կը բերէ, հարկ է որ գլուխդ չանչնանամ» կը գոչէ եւ երկաթեայ լաստը կը վեր-ցնէ ուժգնօրէն կոմսին գլխուն։ Ծա-փահարելի է, երբ զաւկին, օրմէն կը բաժնուի ձերբակալուած, ամբաստանուած իբրեւ ոճրագործ, ծափահարելի է վեր-ջապէս, երբ վերջին արարին զաւակը կը տեսնէ ու կը նետէ գլխարկը գետին եւ կը վազէ զայրիկը հանդիպելու. այժ վայրկեանին Մնակեան հայրական դերին մէջ գերազանց է։

Տիկին Ազնիւ, որ Մարկրիթի դերը կը կատարէր, չկարողացաւ իր անունը արդարացնել։ Նաղին ամբողջ տեւողութեան մէջ ծափահարելի կէտ մը իսկ չդտայ։ Արդէն այդ Մարկրիթի դերը տիկին Ազ-նիւին չէր յարմարեր. աւելի յաջող պիտի ըլլար տիկին Հէքիմեան այդ դերին մէջ։

Տիկին Սամենկի մայր Թէրէզի, Ժան Բօլի մօր դերը ստանձնած էր, ա՛լ աւելի ուսումնասիրելու եւ փորձելու պէտք ու-նէր. քանի՛ քանի՛ կէտեր կային ուր պէտք էր ծափահարուեր, բայց տա՛ղ... Զուր ջանք մը ըրաւ յաջողելու, երբ վերջի վարագոյրին, զաւակը բանտէն դարձաւ, չյաջողեցաւ երբ կոմսուհի Ռէնտորֆէն իր որդւոյն ազատութիւնը խնդրեց ծնող-դիր։ Թոռնուհին կրմնցուցած, եկեղե-ցին դարձը աւելի ծաղրելի եղաւ քան թէ գնահատելի։ Բիչ մը յաջող անցաւ առաջին արարուածին, երբ հարսին հետ դէմ առ դէմ եկաւ, հոս ալ տիկին Ազ-նիւ չյաջողեցաւ, որով տիկին Սաթենիկի արժէքը գժուարաւ յայտնի եղաւ։

Տիկին Պոնէմէեան ծափահարելի էր։ Սպասուհիի դերին մէջ կատարեալ էր պիտի կրնամ ըսել։ Բայց Գ. Պոնէմէեան, որ երկարաւեւ դեր մը չունէր, սակայն եւ այնպէս ծափահարութեան արժանի էր։ Ադնուական կոմս որ Ռէնտորֆի դերը կատարեց. ադնուական չարժուձեւեր ուզեց առնել թէեւ, բայց գժբախտաբար չյաջողեցաւ։

Գ. Ալէքսանեան, որ լաբանաց Ռօ-սէրի անձը կը ներկայացնէր, երկու յա-ջորդական տեսիլներու մէջ այնքան հիա-նալի կատարեց իր դերը՝ որ բուռն ծա-փերու արժանացաւ։ դժնի մը Գ. Ալէք-սանեանին որ միակ արուեստաղէտն է Պոլսոյ՝ իր դերին մէջ։

Գ. Հօլասին դերն ալ պզտիկ էր, սա-կայն բաւական յաջողեցաւ անոր մէջ. նո-տար Օրսիի դերը ստանձնած էր։ Գ. Հօ-լաս ալ ամէն տեղ ծափելի դեր կարող չէ կատարել։

Իսկ Տիկին Ինար, որ վերջին վարա-գոյրին երեւցաւ եւ որ նոտար Օրսիի քոյրը կը ներկայացնէր, վերջին ծայր յա-ջողակութեամբ եւ արուեստին բոլոր նրբ-ութեամբը կատարեց. որոմնդոստ ծա-փերու արժանի էր Տիկին Ինար, որ հիմա Օսմանեան թատերական խումբին առաջին եւ միակ դերասանուհին է... եթէ քիչ մը թուրքերէն արտասանութիւնը լաւ ըլ-լայ։

Տիկին Սիրանոյշ իր կոմսուհիի դերին մէջ բաւական յաջողեցաւ. արդէն պարզ դեր մըն էր, սակայն չրջազգեստները յարմար չէին կոմսուհիի մը։

Գ. Զօպանեան Ժան Բօլի սպասաւո-րին՝ Ժանի դերը կատարեց. յաջողեցաւ կատարելագործ։

Գ. Զարբասա, մեր օսմ. թատերա-խումբին առաջին կատակերգակ դերասանն է. արուեստին նրբութիւններուն տեղակալ դերասան մը նաեւ։ Գործադրուած դերին մէջ ծափահարուելու արժանի էր։ Գ. Զարբասան պէս դերասան քիչ ունինք։

Գ. Պարոնեան լաւ դեր չկատարեց. Օր. Էլիզան հազար անգամ աւելի կ'արժէր։

Գ. Կարմիրեան ալ ոստիկանի դեր մը ստանձներ էր, որուն մէջէն կարող չեղաւ ելլել, երկու խօսք ըսաւ, բերնէն թափ-թփեցաւ։

Զմռնեամ նաեւ հարցնել Մնակեանի թէ, Տիկին Հէքիմեանը Ի՞րը իր խումբին մէջ պիտի տեսնենք։ Հէքիմեանի մը բա-ցակայութիւնը շատ մը անպատեհութեանց տեղի կուտայ եւ պատճառ եղած է որ դերասանուհիները իրենց յարմար դերերը չառնեն, ու բեմին վրայ խայտառակութիւ։ Մուբարկանուհիին դերը Տիկին Հէքիմեան եթէ կատարէր՝ կատարելապէս պիտի յա-ջողէր եւ տիկին Ազնիւի հմաւուն արատ մը պիտի դար։

28 Մայիս 1902 Ա. Մ.

Արտաքին Լուրեր

ԴԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԼԵՀԵՐԸ

Վիլհելմ Բ.ի ճառը.— Լեհական խնդիրը. Գերմանացման ծրագիրը.— Դժգոհութիւնը արտասահմանի մէջ։

Մարիէնպուրգի մէջ Գերմանիոյ կայսեր խօսած ճառը, որուն համառօտութիւնը հա-զորդեցինք, խոր տպաւորութիւն առաջ բերաւ թէ՛ Գերմանիոյ եւ թէ Աւստրիոյ ու Ռուսիոյ մէջ, ուր լեհական խնդիրը գոյութիւն ունի Բրուսիոյ մէջ եղածին հետ միեւնոյն ատիճանով։ Այդ ճառին կարեւորութիւնը անչուշտ խիստ մեծ է, քանի որ Վիլհելմ Բ. անձամբ կը քննա-դատէ Բրուսիոյ արեւելեան նահանգնե-րուն մէջ բնակող լեհական տարրը։ Վիլ-հելմ կայսեր այդ յայտարարութիւնը ցոյց կուտայ թէ խնդիրը բաւական կարեւո-րութիւն ունի։ Մարիէնպուրգի այդ ճառը աւելի կարեւորութիւն մը ունի, քանի որ բրուսիական Լեհաստանի գերմանացման համար Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովին օրի-նագիծ մը ներկայացուցին անմիջապէս եւ եղը տեղի կ'ունենայ։ Այդ օրինագիծին պարունակութիւնը եւ Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովին կողմէ անոր եղած ընդունելու-թիւնը ցոյց կուտան թէ բաւական մեծ ջանքեր կ'ըլլան Բրուսիոյ դէմ։ Լեհական փոքրամասնութիւնէն եւ քանի մը կաթո-լիկներէ ու ազատականներէ զատ Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովը իր ամբողջութիւնը մէջ հաւանեցաւ կառավարութեան քաղաքա-կանութիւնը, որ է Բրուսիոյ հպատակ Լեհերը գերմանացնելու յատուկ վարկը հարիւր միլիոն մարքի բարձրացնել. նաեւ հարիւր միլիոն մարքի նոր դրամ մը յատկացնել՝ արքունական ստացուածք-ները աւելցնելու համար։ Օրինագիծը յանձնաժողովի մը յղուեցաւ այն տեսակ պայմաններու մէջ որով կը դուշակուի թէ պիտի ընդունուի։ Կարելի է որ չէր ու-զուած շնչել Բրուսիոյ հիմնական նը-ուազ հաւասար քաղաքականութիւնը Լեհերուն հանդէպ, բայց Վիլհելմ Բ. այդ-պէս չմտածեց, քանի որ բացարձակ յայ-տարարութիւն մը ըրաւ այն երկրին մէջ որ գերմանացման եւ լեհացման պայքարի կեդրոնն է։ Վիլհելմ Բ. Մարիէնպուրգի մէջ կը նախադահէր բացման հանդէսին վերահաստատմանը այն դղեակին որ գեր-մանական Օէն-ժան կարգին ասպետնե-րուն կեդրոնն է։ Այդ կարգը ի մէջ այլոց նպատակ ունի ծառայել գերմանաց-ման, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ Վիլհելմ Բ. այդ առիթէն օգտուած է իր դաղափարները յայտնելու Լեհերուն նկատմամբ, հրաւի-րելով իր ժողովուրդը որ իր չաները պաշ-պանէ Լեհերուն դէմ։ Արդէն հակալեհա-կան քաղաքականութեան կուսակցութիւնը կ'ըսուի թէ Լեհերը գերմանացնել չէ նպա-տակներն, այլ թող չասէ որ Լեհերը լե-հանեն Բրուսիոյ արեւելեան նահանգ-ներուն Գերմանացնողները։ Վիլհելմ Բ. ալ այդ միտքով խօսեցաւ, ըսելով որ Լեհե-րուն յանդգնութիւնը կ'ուզէ չատ մտէն սեղմել գերմանականութիւնը, որով կը պարտաւորուի հրաւիրել իր ժողովուրդը, որպէս զի իրենց տդգութիւնը պահպա-նեն։ Մարիէնպուրգի ճառը կրկին արդիւնք մը ունեցաւ։ Լեհացիները փոխանակ վը-հատելու, որոշեցին իրենք ալ դրամագլուխ մը հաստատել, գերմանացման հոսանքին դիմադրելու համար։ Աւստրիոյ եւ Ռուսիոյ լեհական միջավայրերուն մէջ ալ Գերմանիոյ դէմ գժգոհութիւնը, որ Վրիխէնի դէպքերէն ի վեր սուլցած էր, աւելի բուռն հանդամանք մը ստացաւ։ Այդ դժ-գոհութիւնը բաւական մեծ է, մանաւանդ Աւստրիոյ մէջ՝ Գերմանիոյ դաշնակիցը։ Մարիէնպուրգի ճառէն անմիջապէս եւեթը, Աւստրիոյ Խորհրդարանին լեհական ակում-բը գումարուեցաւ բողոքելու համար նոյ-խագահը ամէն ջանք ըրաւ, որպէս զի այդ բողոքը Գերմանիոյ մասին այնքան անհաճոյ եւ աւտրեւդերման դաշնակցու-թեան համար ալ թշնամական հանդամանք մը չստանայ։ Խնդրոյն կարեւորութիւնը ընդունելու համար հարկ է յիշել թէ Աւս-տրիոյ սլաւական ամբողջ տարրին մէջ լե-հակամը միայն մինչեւ հիմա անկեղծօրէն հաւանած է աւտրեւդերման դաշնակցու-թեան։ Այդ պարագաներուն մէջ յայտնի է թէ Բրուսիոյ ծրագիրը Լեհերուն դէմ, մեծ կարեւորութիւն ունի թէ՛ միջազգա-յին եւ թէ Գերմանիոյ ներքին քաղաքա-կանութեան նկատմամբ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Գաղտնի պայմանադրութիւնը.— Պոեր պատերազմները.—Անձնատուութիւնները. —Համիդիան զօրավարին ճառը.—Գ. Շաֆ-Պուրկերի յորդորականը։

Ռէյնոտ, սա զրոյցը կը հրատարակէ վերապահութեամբ.— Հաւատեան երա-կու դաշնադրութիւններ կան որոնց մէկը գաղտնի է։ Այս վերջինը առաջինէն քանի մը ժամ առաջ ստորագրուած ու թատագրուած է, որպէս զի օրէնքի այժ սատ-նայ։ Այդ դաղտնի դաշնադրութիւնը, որ անկախութիւն կուտայ Թրանսվալի եւ Օրանժի Գետերուն, Լոռուարա Լ-ի հրա-մանով կնքուած է։ Հրատարակուած դաշնադրութիւնը միայն ըրնտանական անձնասիրութիւնը չվիրաւորելու համար է, որով զօրութիւն չունի։ Հանրային կարծիքը ասոնցմէ զատ պատրաստէլ եւ ազատ ատրաստրար պատրաստելէ եւ ազատ ատրաստրար պատրաստելէ՝ բերանացի խոստումներու, մեծանձնութեան ու հաշտարար ոգիի պատրաստակամ ատ։ Անգլիոյ ազգը քիչ ատենէն կատարուած իրողութեան հան-դէպ պիտի դանուի. յոդնած ըլլալով եւ անել վիճակէ մը ազատած ըլլալու դո-հունակութիւնով ատ, պիտի ընդունի։ Այդ կերպով միայն կարելի է բացատրել ամէնէն անհաշտ պոեր գլխաւոր պետե-րուն այն ընթացքը, որով յանկարծակի եւ կեցան իրենց յամառ որոշումէն։ Ա-մէն բանէ առաջ խաղաղեցման պիտի աշխատին, որպէս զի դաղտնի պայմա-նադրութիւնները առանց արդելքի դոր-ծադրուին։

—Բարիզեան թերթ մըն ալ հետեւ-եալը կը գրէ.— Կը հաստատուի այն զրոյցը թէ պոեր պետերուն հետ կնքուած պայմանադրութեան յօդուածներուն ա-մէնքը չեն հրատարակուած եւ թէ կարգ մը գաղտնի յանձնառութիւններ կան Պոէրներուն նկատմամբ։ Պ. Լապուշէր այդ մասին հարցապնդում պիտի ընէ դանձային նախարար Պ. Պալֆուրի։

— Լա Հէլեն կը հեռագրեն Բարիզի լրագրի մը թէ պոեր պատուիրակները ո-ղջոյր են առայժմ չհրատարակել իրենց պարտաւորութիւնը եւ Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովին ցոյց կուտան թէ բաւական մեծ ջանքեր կ'ըլլան Բրուսիոյ դէմ։ Լեհական փոքրամասնութիւնէն եւ քանի մը կաթո-լիկներէ ու ազատականներէ զատ Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովը իր ամբողջութիւնը մէջ հաւանեցաւ կառավարութեան քաղաքա-կանութիւնը, որ է Բրուսիոյ հպատակ Լեհերը գերմանացնելու յատուկ վարկը հարիւր միլիոն մարքի բարձրացնել. նաեւ հարիւր միլիոն մարքի նոր դրամ մը յատկացնել՝ արքունական ստացուածք-ները աւելցնելու համար։ Օրինագիծը յանձնաժողովի մը յղուեցաւ այն տեսակ պայմաններու մէջ որով կը դուշակուի թէ պիտի ընդունուի։ Կարելի է որ չէր ու-զուած շնչել Բրուսիոյ հիմնական նը-ուազ հաւասար քաղաքականութիւնը Լեհերուն հանդէպ, բայց Վիլհելմ Բ. այդ-պէս չմտածեց, քանի որ բացարձակ յայ-տարարութիւն մը ըրաւ այն երկրին մէջ որ գերմանացման եւ լեհացման պայքարի կեդրոնն է։ Վիլհելմ Բ. Մարիէնպուրգի մէջ կը նախադահէր բացման հանդէսին վերահաստատմանը այն դղեակին որ գեր-մանական Օէն-ժան կարգին ասպետնե-րուն կեդրոնն է։ Այդ կարգը ի մէջ այ-լոց նպատակ ունի ծառայել գերմանաց-ման, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ Վիլհելմ Բ. այդ առիթէն օգտուած է իր դաղափարները յայտնելու Լեհերուն նկատմամբ, հրաւի-րելով իր ժողովուրդը որ իր չաները պաշ-պանէ Լեհերուն դէմ։ Արդէն հակալեհա-կան քաղաքականութեան կուսակցութիւնը կ'ըսուի թէ Լեհերը գերմանացնել չէ նպա-տակներն, այլ թող չասէ որ Լեհերը լե-հանեն Բրուսիոյ արեւելեան նահանգ-ներուն Գերմանացնողները։ Վիլհելմ Բ. ալ այդ միտքով խօսեցաւ, ըսելով որ Լեհե-րուն յանդգնութիւնը կ'ուզէ չատ մտէն սեղմել գերմանականութիւնը, որով կը պարտաւորուի հրաւիրել իր ժողովուրդը, որպէս զի իրենց տդգութիւնը պահպա-նեն։ Մարիէնպուրգի ճառը կրկին արդիւնք մը ունեցաւ։ Լեհացիները փոխանակ վը-հատելու, որոշեցին իրենք ալ դրամագլուխ մը հաստատել, գերմանացման հոսանքին դիմադրելու համար։ Աւստրիոյ եւ Ռու-սիոյ լեհական միջավայրերուն մէջ ալ Գեր-մանիոյ դէմ գժգոհութիւնը, որ Վրիխէնի դէպքերէն ի վեր սուլցած էր, աւելի բուռն հանդամանք մը ստացաւ։ Այդ դժ-գոհութիւնը բաւական մեծ է, մանաւանդ Աւստրիոյ մէջ՝ Գերմանիոյ դաշնակիցը։ Մարիէնպուրգի ճառէն անմիջապէս եւեթը, Աւստրիոյ Խորհրդարանին լեհական ակում-բը գումարուեցաւ բողոքելու համար։ նա-խագահը ամէն ջանք ըրաւ, որպէս զի այդ բողոքը Գերմանիոյ մասին այնքան անհաճոյ եւ աւտրեւդերման դաշնակցու-թեան համար ալ թշնամական հանդամանք մը չստանայ։ Խնդրոյն կարեւորութիւնը ընդունելու համար հարկ է յիշել թէ Աւս-տրիոյ սլաւական ամբողջ տարրին մէջ լե-հակամը միայն մինչեւ հիմա անկեղծօրէն հաւանած է աւտրեւդերման դաշնակցու-թեան։ Այդ պարագաներուն մէջ յայտնի է թէ Բրուսիոյ ծրագիրը Լեհերուն դէմ, մեծ կարեւորութիւն ունի թէ՛ միջազգա-յին եւ թէ Գերմանիոյ ներքին քաղաքա-կանութեան նկատմամբ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Գաղտնի պայմանադրութիւնը.— Պոեր պատերազմները.—Անձնատուութիւնները. —Համիդիան զօրավարին ճառը.—Գ. Շաֆ-Պուրկերի յորդորականը։

Ռէյնոտ, սա զրոյցը կը հրատարակէ վերապահութեամբ.— Հաւատեան երա-կու դաշնադրութիւններ կան որոնց մէկը գաղտնի է։ Այս վերջինը առաջինէն քանի մը ժամ առաջ ստորագրուած ու թատագրուած է, որպէս զի օրէնքի այժ սատ-նայ։ Այդ դաղտնի դաշնադրութիւնը, որ անկախութիւն կուտայ Թրանսվալի եւ Օրանժի Գետերուն, Լոռուարա Լ-ի հրա-մանով կնքուած է։ Հրատարակուած դաշնադրութիւնը միայն ըրնտանական անձնասիրութիւնը չվիրաւորելու համար է, որով զօրութիւն չունի։ Հանրային կարծիքը, որ զօրութիւն ունի։ Բոլոր պատերազմները ալ միանամուռ կը դատապարտեն հաշտու-թեան կնքուելուն եղանակը։

—Հէյլպրոնէն կը հեռագրեն թէ Տէ-վէթ անձամբ պիտի նախագահէ իր զօ-բակալութեան անձնատուութեան։ Որոշ թուականներու մէջ հետզհետէ պիտի կա-տարուին անձնատուութիւնները։ Առաջինը սկսաւ յունիս 5ին։ Թրանսքիորթի, Վրէ-տէի, Հարիսմիթի, Պէլմէլէի եւ Հէյլ-պրոնի պոեր զօրաւորները յունիս 7ին անձնատուեր եղան։ Անգլիոյ բոլոր զօրա-զունդերը հրաման ստացան պատերազմ-ու պատրաստ վիճակի մէջ դտնուիլ, մինչեւ որ աւարտին անձնատուութիւն-ները։

—Լորտ Բիչէնէր յունիս 7 թուականով հեռաւեալ հեռագիրը ուղղած է.—«Պոէր-ներու անձնատուութիւնը չատ դժնայցիչ կերպով կը կատարուի։ Միտալպուրգի մէջ (Թրանսվալ) 440 հոգի զէնքերնին յանձ-նեցին՝ թնդանօթով մը ու ռաղմամթերք-ներով. նաեւ ցոյց տուին այն տեղը, ուր երկու թնդանօթներ պահուած էին։ Սթան-տերթնի մէջ 389 եւ Բարեցոյտի դաղ-թավայրին մէջ ալ 255 հոգի զէնքնկեց եղան։»

—Բրէթորիայէն նոյն թուականով առ-նուած ուրիշ հեռագիրներ ալ կը ծանու-ցանեն Բրայի կայանին մէջ 850 Պոէրնե-րու անձնատուութիւնը՝ Մէյեր ու Գոթա հրամանատարներուն հետ։ Անգլիական Համիլթէն զօրավարը սեղան մը տուեր է անոնց եւ ճառ մը խօսելով բարի գալուստ մաղթեր է, անգլիացի հանրաքաղաքացի-ներ նկատելով զանոնք։ Պոէրները ուրա-խութեան ցոյցերով պատասխաներ են Համիլթէն զօրավարին խօսքերուն. յետոյ առնէն պէտք եղածներով Հայտէլբերկ գացեր են, ուր չաները ազգականներ ու բարեկամներ ունէին։ Բիչ առաջ տեղի ունեցեր է Բոնրոյ հրամանատարին Պոէր-ներուն անձնատուութիւնը. առանց հաշ-տութեան կնքուած ըլլալը իմանալուն պէտ գլխարկներնին վեր նետեր են։ Անգ-լիոյ ազգային երգը երգելով։

—Բիլեթբարեցպուրկէն կը հեռա-գրեն.—Գ. Շալք-Պուրկէր որ Նաթալի կուսակալին առնը սեղանի հրաւիրուած էր, յետոյ այցելեր է կեդրոնացման բանա-կազը. յորդոր կարդացեր է Պոէրներուն ընդունիլ նոր կացութիւնը, մոռնալ եւ ներել։ Հրաւիրեր է դանոնք հաշտութեան ընդունուած պայմաններուն համաձայն գործել եւ ազնիւ հարաւային Ափրիկէի բարդաւաճմանը նպաստելիք ամէն բան։

ԶԻՆԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Գուանկ-Սիի մէջ.— Կայսերական հրամա-նագիր մը.— Ցռանական հիւպատոսին պահանջումը.— Թիեն-Զին։

Ֆրանսական տպրիբէ առնուած լու-բերու նայելով, Գուանկ-Սիի մէջ կացու-թիւնը ծանր է։ Բանիմոն ամերիկեան հիւպատոսը կը հեռագրէ թէ Սու զօրավարը Լուսկ-Զէուն հեռացեր է, ուր երկար ա-տեն կեցած էր։ Ապստամբները դէպի ա-բեւմուտք եւ հիւսիս քաշուեր են։ Զինու-կայսեր մէկ հրամանագիրը ասոնցմէ զատ կ'ըսէ Զի-Լիի պաշտօնատարներէն շատերը, ասոյատակութիւնը արդիւնաւոր չըլլալուն համար։

—Հիւսպատական մասնաւոր յանձնա-ժողովը, որ Շանխայի մէջ կազմուած է, քննելու ֆրանսական ընդհանուր հիւպա-տոսին պահանջումը՝ օտարներու թաղմն մէջ բնակող Զինացիներուն ձերբակալուե-լուն նկատմամբ, տակաւին իր որոշումը չհաղորդեց, բայց դիւանագիտական մար-մինը ծանոյց թաղապետական խորհուրդին թէ՝ տարբ վճռորոշներու ընդհանուր գու-մարումներուն մէջ որուան որոշումներուն հաստատման ընթացքի մէջ չի գրա-նուիր։

—Թիեն-Զինէն մինչդադային զինուոր-ներուն հեռացման գործը տակաւին չսկը-սաւ. սակայն հոն գտնուող անգլիական զինուորները օրէ օր հրամանի կը սպասեն իրենց թիեն զեղչուելուն համար. այդ հրամանին անհիմնական կերպով պիտի յա-ջողիլ հանմանման հրաման մը զերման զինուորներուն նկատմամբ։ Առ այժմ երկու կառավարութեանց իւրաքանչիւրը կը սպասէ որ իրենցմէ մէկը նախապէս զեղ-չէ իր զինուորներուն թիը։

—Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ հիւպատոսները կ'աշխատին լարեկամաբար կարգադրելու երկաթուղիներու մասին ծագած անդլեւ-ռուս վէճը՝ որուն այնքան չափազանց կա-բեւորութիւն մը տրուեցաւ 1901ի դար-նան։ Հիւպատոսները կ'ընդունին մաքա-ռանց դիտման պատուիրակ Գ. Տէքթրինկի իրաւարարութիւնը, որ քանի տարիէ ի վեր կարեւոր դիրք մը ունի Թիէն-Զինի մէջ։

ԱՒՍՏՐԱԼԻՈՅ ԳՈՐԾԵՐ

Դաշնակցային խորհրդարանին բուհարկած վարկերը.—Երկու համաձայնութիւններ գու-մարուած Լանսոնի մէջ.— Նոր օրինագիծ մը.—Անգլիոյ գաղթականներուն եւ Աւստ-ռալիոյ բանեղիի դիրքը։

Աւստրալիոյ Դաշնակցային խորհրդա-րանը կարեւոր վարկեր քուէարկեց, որ-ոնցմէ առաջինը մասնակցելու համար Լ-ոնդոնի թագաւորին թագադրութեան հանդէսներուն։ Որոշուած է հարաւային Ափրիկէի մէջ ծառայող աւստրալեան հե-ծելազօրքին 250 սպայ եւ զինուոր ղրկել Լանսոնն։ Ասոր համար 650,000 ֆր. պիտի ծախսուի։ Նաեւ կարեւոր վարկ մը բայ-ուած է, աւստրալեան դաշնակցային պե-տութեանց մայրաքաղաքներուն մէջ հան-րային շէնքերը վայելչացնելու։ Վերջապէս 46,250 ֆրանքի գումար մըն ալ քուէարկուեցաւ, նախարարապետ Գ. Պարթոնի համար, իբր գրպանի ծախք, Լանսոնն ընակած միջոցին։ Երբ երկու տա-րի առաջ Գ. Պարթոնը Անգլիա զրկուեցաւ իբր պատուիրակ հարաւային Նոր-Կալլէսի Դաշնակցային կանոնադրութեան ծրա-գիրը պատրաստելու համար, 25,000 ֆր. միայն ստացաւ։ Իրաւ է որ Լանսոնն հան-նելէն քանի մը շաբաթ յետոյ 12,500 ֆր.ի յաւելուածական գումար մըն ալ պտնան-ջեց։ Բայց այս անգամ առանց չպիտիլլայ. Գ. Պարթոնը, իբր արքայական հիւր պիտի նկատուի եւ իր բոլոր ծախքերը պիտի վճարուին անդլիական կառավա-րութեան կողմէ։ Իբր ներկայացուցիչ Ա-ւստրալիոյ Դաշնակցութեան, նախարա-պետ Գ. Պարթոնը ներկայ պիտի գտնուի երկու համաժողովներու, որոնք Դաշնակցութեան համար կենսական եղող չափերով պիտի զբաղին։ Բանատուի Նոր-Զէլանտայի, Աւստրալիան Դաշնակցութեան եւ հարաւային Ափրիկէի նախարարապետ-ները ու գաղթական նախարար Գ. Զեմ-պրլէն, պիտի մասնակցին համաժողովնե-րէն առաջինին, որ «Պոեական Հոմաժո-ղով» կը կարծուի, ուր վիճարանութեան տիպի ենթարկուին բրիտանական տէրու-թիւնը չանգրբռող բոլոր խնդիրները, թէ՛ պատերազմի եւ թէ խաղաղութեան ժամանակ։ Այս մասին մամանոյ ըլլալ կը թուին Աւստրալիոյ մէջ։ Անգլիոյ պատե-բազմական նախարարութեան եւ գաղթա-կան նախարարին կողմէ պատրաստուած է զինուորական կաղմակերպութեան նոր ծրագիր մը, որուն համաձայն, անդլիա-կան ոճի գաղթավայրերը, այսինքն Բա-նատա, Աւստրալիան Դաշնակցութիւնը եւ Նոր-Զէլանտա որոշեալ թիւով զօրաբա-նակներ պիտի պահեն, որոնք ի հար-կին պիտի աջակցին բրիտանական տէ-րութեան պաշտպանութեան գործին։ Այս լուրը կը հաստատուի նաեւ տմե-րիկեան լրագրիներու կողմէ։ Այդ ծը-րագիրը, մինչեւ գումարումը համաժողո-վին, գաղտնի պիտի մնար, բայց հակա-ռակ սուր, Աւստրալիոյ մէջ իմացուա-ցաւ եւ լաւ տպաւորութիւն առաջ չբե-հաւ։ Երկրորդ համաժողովին մէջ, որուն պիտի մասնակցին Գ. Գ. Պարթոն եւ Սիսոն (Նոր-Զէլանտա) եւ Սըր Ուիլիրիա Լօրիէ (Բանատա), պիտի քննուի Գ. Մոնտ-ոյնի օրինագիծը, որ կ'առաջարկէ յա-տուկ ատկագոյց մը հաստատել ի նպաստ Անդլիոյ արտագրութեանց եւ իր գաղթավայրերուն։ Նաեւ ուրիշ առա-ջարկ մը պիտի քննուի, որով կը խնդ-րուի չդենուական անդլիական գծի մը հաստատումը Բանատայի, Նոր-Զէլանտա-յի եւ Աւստրալիոյ միջեւ։ Աւստրալիոյ դաշինքը, Գ. Պարթոնի առաջարկութեան վրայ, քննեց այդ խնդիրը, բայց Անդլիոյ կառավարութեան մտադրութեանց տեղ-եակ չըլլալով, որոշեց լիազօր իշխանու-թիւն տալ Գ. Պարթոնի, որ խոստացա-ւ եւ է յանձնառութիւն չստանձնել, ա-ռանց Աւստրալիոյ Խորհրդարանին կար-ծիքը առնելու։ Բայց Գ. Պարթոնը յայտ-նեց թէ ինք գաղտնի հեռագիրներ ստա-ցած է Գ. Զէմպրլէնէն, որոնց համաձայն, այդ հանմաժողովներու մէջ միայն խորհրդ-ակցութիւն չպիտի կատարուի, ինչպէս սկզբան կարծուեցաւ Աւստրալիոյ մէջ, այլ կարեւոր խնդիրներ պիտի լուծուին հոն։ Գ. Պարթոնի նկարագիրը վարանոտ ըլլալով՝ վստահաւոր է գործելու բացարձակ իշխանութիւնի տալ անոր։ Դանիլեը իմաստուն կերպով գործած պիտի ըլլայ, եթէ սահմանափակ մնար գործելու ա-զատութիւնը, խորհուրդ տալով որ պնդել այդ համաժողովներուն խորհրդակ-ցական հանդամանքին վրայ։ Եթէ այսպէս չըլլայ, վախ կայ թէ Աւստրալիոյ դաշ-նակցութեան ներկայացուցիչը հանդիպելու համար Գ. Զէմպրլէնի, չատ հեռաւո-ղները երթայ եւ այնպիսի յանձնառութիւն-ներ ընէ, որոնք յետոյ չպիտի հաստատ-ուին ոչ Աւստրալիոյ Խորհրդարանին եւ ոչ ալ հանրային կարծիքին կողմէ։ Կը կարծուի թէ, բացի Աւստրալիայէ, երկու համաժողովներու մէջ ներկայացուցիչ ու-նեցող բոլոր գաղթավայրերը արդէն իսկ խոստումներ ըրած են, թէ՛ մաքսային եւ թէ զինուորական տեսակէտով։ Բանարա Նոր-Զէլանտա եւ հարաւային Ափրիկէ նպաստաւոր կարծիք յայտներ են Անդլիոյ հետ մաքսային միութիւն մը հաստատելու համար. այդ գաղթավայրերը ընդունած են աջակցիլ անդլ. տէրութեան ծովայնապաշ-պանութեան գործին։ Անոնք խնդրեր են որ կայսերական Խորհուրդ մը հաստա-տուի, ուր իրենց ներկայացուցիչները ու-նենան։ Գալով զինուորական պարտաւո-րիչ ազատութեան, առանց վերապահու-մի չպիտի տան իրենց հաստատութիւնը Պ. Զէմպրլէնի սիրական ծրագրին։ Աւստրա-լիոյ համար լուրջ խորհրդածութեանց խնդիր մըն է ասիկա, որովհետեւ այդ ծրագիրները հաստատութիւն չեն դտած ժո-ղովրդական մէջ եւ կը հակառակին իր շա-հերուն։ Իրենց պիտի ըլլայ, եթէ անմտաբար որոշում տրուի, Աւստրալիա ակամայ պիտի հանկերպի, եթէ ոչ ոք բողոք։

ԻՍՄԱՊԷՐ-ԲՐԱՈՒՆՇՎԻԳԻ ԴՈՐԾԸ

Տիկին Իսմպէրի երկու պահանջատէրերը դէմ առ դէմ բերուած.— Տիկին Իսմպէր Ռուսիոյ մէջ.— ԲրաուՇՎոյսներու կնիքը։

Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Լէյմ հարց-քննեց տիկին Իսմպէրի երկու պահան-ջատէրերը՝ Գ. Գ. Ժան Շոթմանս ու Մարչան, որոնք Լիլլէն Բարիզ գացած էին տեղեկութիւն հաղորդելու։ Մնդրեր էր Պ. Բարմանթիէի ճշդել տալու այն կէտը թէ ինչ պարագաներու մէջ անոր ուղե-ցած էր տիկին Իսմպէրի տանը մէջ ծա-գած վէճը զոր Պ. Շոթման լսած էր, յարակից պատի մը մէջ գտնուելովը։ Պ. Բարմանթիէ պատմեց թէ Պ. Հանրի Բը-բաուՇՎորտի հրանդոյզը տիկին Իսմպէրի տունը գացած էր, պայմանագրութեան ընագիր մը ներկայացնելու, բայց առա-ջարկուած քսան միլիոն ֆր.ը պիտի չընդ-ունէր։ Այդ պայմանագրութեան յօդ-ածներուն վրայ վիճաբանելու միջոցին էր որ տիկին Իսմպէր չափազանց զայրա-ցեր է եւ այդ է Պ. Շոթմանի լսածը։ Պ. Շոթման

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ.—Անցեալ երեքշաբթի, Աղեքսանդրիա-Դամիրէի երկաթուղիի գիծին վրայ, սոսկալի ընդհարում մը տեղի ունեցեր է հակառակ ուղղութեամբ գացող երկու կառախառնուրդներու մէջեւ։ Երկուքին ալ վակոնները մեծ մասը խորտակուեր է։ Ուղեւորներէն չատերը մեռեր կամ ծանրապէս վիրաւորուեր են, բայց ատոնց թիւը տակաւին յայտնի չէ։ Աղեքսանդրիայէն գացող պաշտօնեաներ վիրաւորուելոց Աղեքսանդրիա տարեր են մասնաւոր կառախառնուրդով։ Աքցանողը եւ ուրիշ չորս անձեր ձերբակալուեր են՝ իբրեւ պատասխանատու։ Վերջին լուրի մը նայելով, քառասունՆինգ հոգի մեռած եւ հարիւր քսան ալ վիրաւորուած են։

ՍԿԻԻՍԱՐԻ Թունուս Պաղը անուն տեղը Մէմտուհ, Մայուք ու Քեպրիմ անուն անձեր, գինով վիճակի մէջ կռուի բռնուելուն Մահմուտ անուն խանութէնի մը հետ, ըսելով անոր որ թող պիտի չտան որ հոն խանութէնութիւն ընէ։ Մահմուտ սկսաւ աղաչել։ Քեպրիմ խանութէնին վրայ յարձակեցաւ ու ծեծեց։ Մահմուտ մօտը գտնուող իր տղան՝ Իսմայիլը կանչեց, բայց գինովները անոր վրայ յարձակեցան։ Իսմայիլ դեռնոր ինկաւ ու զգայազրկի մնաց։ Յարձակումը ընողները փախան, բայց քիչ վերջը ձերբակալուեցան։ Իսմայիլ հօրը հետ հիւանդանոց զրկուած ատեն մեռաւ։ Բժշկական քննութեամբ հաստատուեցաւ որ վախէն մեռած է։

ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱՅԻՆ Ղալաթիոյ, Պոլսոյ ու Բերայի ճիւղերը գոց պիտի ըլլան յառաջիկայ երկուշաբթի։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՄՆԷի Ղալաթիոյ, Պոլսոյ ու Բերայի ճիւղերը գոց պիտի ըլլան յառաջիկայ երկուշաբթի։

ԼԷՄԱՆ ՀԱՆԸՄԻ դասը երէկ երկրորդ անգամ ըլլալով տեսնուեցաւ եղեռնադատ տեսնոյն առջեւ։ Ունկնդիրներու սրտը սառաւ բաղմութեամբ լեցուած էր։ Ինչպէս կը յիշուի Լէման հանըմ սենեակին մէջ մեռած գտնուած էր ռէվոլվէրի հարուածով մը։ Ամուսինը Հաֆըզ Իպրահիմ որ իր կինը մեռցուցած ըլլալուն համար ամբաստանուած է, կ'ըսէ թէ կինը անձնասպան եղած է. մինչդեռ բժշկական տեղեկագիր մը կը յայտարարէ թէ Լէման հանըմ, վէրքին ուղղութեանը նայելով, ուրիշի կողմէ զարնուած է, վասն զի ձախ ձեռքով կարելի չէ զէնք պարկել։ Երէկուան նստոյն նախագահը հարցաքննեց Իպրահիմը թէ Լէման, որուն համար նախապէս ըսած էր թէ ռէվոլվէրին հետ կը խաղար, ո՞ր ձեռքովը կը գործածէր։ Իպրահիմ պատասխանեց թէ աջ ձեռքովը։ Նախագահը հարցուց թէ գործածելու կերպը ուսած էր գինով։ Ամբաստանեալը «ո՛չ» պատասխանեց։ Յետոյ լսուեցան այր ու կին բազմաթիւ վկաներ որոնք հաստատեցին մը չըրին։ Վկաներէն երկու կիներ յայտարարեցին թէ Իպրահիմի ու Լէմանի ամուսնութեան ատեն Լէմանի տունը զրկուած էին հայրը ու մայրը հարսնիքի հրաւիրելու, բայց մերժողական պատասխան ստացած եւ նոյն իսկ վռնտուած էին։ Այդ միջոցին ժամը 6ն էր, այսինքն դատավարութիւնը սկսելէն մէկ ժամ անցած էր։ Նախագահը տասը վայրկեանի չափ նիստը դադրեցուց։ Յետոյ ամբաստանեալին վճռաբանը Վռամիպտուհ էֆ. աղերսագիր մը ներկայացուց, որով կ'ըսէր որ բժշկական մարմինը թէեւ ռէվոլվէրին՝ ձախէն դէպի աջ քաշուած ըլլալէն ու Լէմանի ձախլիկ չըլլալէն հետեւցուցած էր որ Լէման ուրիշին կողմէ զարնուած է, սակայն կարելի է որ Լէման երկու ձեռքով բռնած ըլլայ հրաղէնը. ուստի հարկ է որ մասնագէտ զինուորականներ որոշեն զէնքին գործածութեան եղանակը։ Դատարանը խորհրդակցութիւն մը կատարելէ յետոյ ընդունեց այդ առաջարկութիւնը եւ որոշեց երեք մասնագէտ զինուորականներ հրաւիրել։ Նախագահը ծանոյց նաեւ թէ դասը ուրիշ օրուան յետաձգուած է եւ թէ քանի մը ուրիշ վկաներ ալ պիտի հրաւիրուին։

ԳՈՆԵՍՅԻՆ 20 քիլոմէթր հեռու եւ 200 մէջը բարձրութեամբ Զայիր Պաշի անուն տեղը գտնուած ջուրը Ռոնեա փոխադրելու համար հարկ եղած 16 միլիմէտր խողովակները եւ գործիքները ու զետեղումը հրապարակիս հանրածանօթ վաճառականներէն Յակոբ Էսաեան եղբարք եւ Ընկ. եւ Թ. Կեսարեան էֆ-ներուն յանձնուած են ընկերակցարար եւ օտարազգիներու պահանջած գնոյն վրայ 2500 ոսկւոյ պատուաւոր չափ մը ցոյց տուած են ի մեծ գոհունակութիւն Վսեմ. կուսակալ փաշային եւ համայն ժողովրդեան։

ԲԻԼԶՆԵՐԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԴՈՒՐԵՋՈՒՐ.—Պ. Պ. Տէմթրաքրուլօ եղբարք եւ Ընկ.ը, նօտարական պաշտօնագրի մը համաձայն, որ վաւերացած է աւստրիական հիւպատոսարանին կողմէ, Կ. Պոլսոյ եւ չըլաներուն մէջ միակ գործակալը եղած են «Բիլզներ կէնոսէնչաֆթ-Պրաուէրի» համբաւաւոր գործարանին գարեջուրին։ Ցայտնի է թէ, Բիլզների ճշմարիտ գարեջուրը, որ այնքան գնահատուած է ըմպելիք ճաշակողներու կողմէ, իր ախորժելի համին զատ առողջապահական ըմպելի մըն է, ինչպէս յայտարարած են բժշկական հեղինակութիւններ։ Աւելցնենք թէ իր գնին ժամանակութիւնը դիւրամատչելի կ'ընէ զայն գարեջուրի սիրահարներուն։ Ռէտմիւրի 15 ատենեան ջերմութեան տակ իր յատկութիւններէն եւ ոչ մէկը կը կորսնցնէ։ Հանրութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք գրուչանալ Բիլզների ուրիշ կարծեցեալ վաճառանիշերէ, որոնք օտարոտի են։ Առաջին անգամն է որ Բիլզների ճշմարիտ գարեջուրը կը ներածուի մայրաքաղաքիս մէջ։

3—26

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԵՓՈՒԵԱԼ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Շերամաբուծութեան եւ շերամի առեւտուրին կանոնագիրը սապէս բարեփոխուած է, ինչպէս ծանուցինք.

Յօդուած Ա.—Անոնք որ կը փափաքին շերամ հասցնել եւ կամ ամոր առեւտրովը զբաղիլ, պէտք է անպատճառ վկայագիր մը ունենան Թուքիոյ մէջ բացուած կամ բացուելիք երկրագործական վարժարաններէն, Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանէն կամ օտար երկիրներու երկրագործական ո եւ է մէկ վարժարանէն։ Վկայագիր չունեցողները չեն կրնար շերամի հունտը ուրիշի վաճառել։ Միայն թէ այս արգելքին ենթակայ չպիտի ըլլան ամէն անոնք որոնք իրենց անձնական պէտքերուն համար շերամի հունտ ձեռք կը բերեն։ Այսպիսիներուն մանրագիտական քննութեամբ շերամի հունտ հասցնելու դիւրութիւն մը ըլլալու համար, որպէսզի վայրեր, ատոնց քննութեան յատուկ տեղեր պիտի հաստատուին, որպէս զի կարենան հունտ ծախել։ Հնտաբոյծները թէ՛ շերամի որդը հասուցած ատեն եւ թէ՛ հունտ ձեռք բերելու ատեն երկրագործական նախարարութեան եւ Հանրային Պարտքի վարչութեան կողմէ խմբագրուած հրահանգներու համաձայն։

Յօդ. Բ.—Այն ամէն հնտաբոյծները որոնք ուրիշի վաճառուելու համար հունտ ձեռք բերել կ'ուզեն, պարտաւոր են յատուկ թուղթի մէջ արձանագրել իրենց վկայագրին թուականը, բանալիք հունտերուն քանակութիւնը, անունները այն տեղերուն ուր պիտի բուծանեն իրենց հունտերը որոնք մէկ ունկիէն պակաս պէտք չէ ըլլան, հնտաբոյծին անունը, իւրաքանչիւր շերամատան գործածելիք «քէրէվէթ»ներու տարածութիւնը եւ գործածուելիք մանրագիտներու քանի՝ հատ ըլլալը։ Այս թուղթերը ամէն տարի առաւելագոյն մինչեւ մարտ 15 պէտք է ներկայացուին տեղւոյն Հանրային Պարտքի վարչութեան։ Այսպիսի թուղթեր ներկայացնող պարտաւոր են նաեւ ամէն անոնք որոնք հնտաբոյծներու խողակ ծախելու համար շերամ կը հասցնեն. ատոնք մէկ ունկիէն վար հունտ չպիտի կրնան բանալ. մասնագուելիք այս թուղթերուն արձանագրութիւնը կատարուած ըլլալուն ի նշան մէջտեղ «իլմոխապէր» պիտի տրուի։ Մինչեւ որ այդ թուղթերը չտրուին եւ իլմոխապէրներ չառնուին, կարելի չէ շերամի հունտի առեւտուրով զբաղիլ կամ հունտ հանել։ Այս արգելքին ենթակայ են նաեւ հնտաբոյծներու ծախելու համար խողակ ձեռք բերողներն ալ։ Իւրաքանչիւր հնտաբոյծ կրնայ կամ իր խողակէն կամ ուրիշներու քննութեան ենթարկուած խողակներէն հունտ հանել, բայց չի կրնար ուրիշ խողակներէ հունտ հանել։ Երկրագործական նախարարութեան եւ Հանրային Պարտքի վարչութեան կողմէ պատրաստուած հրահանգ մը պիտի որոշէ թէ շերամները ո՞րքան տարածութեան վրայ եւ ինչ կերպով պիտի բուծուին։

Յօդ. Գ.—Վկայական ունենցող տեղացի հնտաբոյծները եւ տեղական կամ օտար երկիրներէ իրենց բերել տուած հունտերը ծախել կամ բաշխել ուզողները պարտաւոր են, առանց բացառութեան, ձրիաբար արտօնագիր մը ստանալ եւ տեղական հունտ պարունակող տուփերը, քանը-հինգ կրամէն աւելի չըլլալու պայմանով, Հանրային Պարտքի վարչութեան տեղւոյն ճիւղին ներկայացնելով վրան «պանտրոլ» փակցնել տալ։ Հանրային Պարտքի վարչութիւնը իւրաքանչիւրը տասը փարայի փոխարէն պիտի տայ այդ պանտրոլները՝ հնտալուծութեան եղանակին աւարտելէն մինչեւ մարտի վերջը։ Պանտրոլ ունեցող տուփերը առանց արտօնագրի կրնան փոխադրուիլ։

Յօդ. Դ.—Իւրաքանչիւր հնտաբոյծ պիտի զանազանէ այն խողակները որոնց յայտնացած է հունտը, յետոյ խնդիրը պիտի տեղեկագրէ Հանրային Պարտքի վարչութեան տեղւոյն ճիւղին։ Այդ վարչութիւնն ալ խողակներու քանակութիւնը սաուգելով, նոյն տեղը ամէնէն վերջին օրը ծախուած խողակին գնոյն մէջէն քանակութիւնն հաշուով, տասնորդ պիտի գանձէ հնչուն դրամով։ Հունտ հանելու համար խողակ բուծանող հնտաբոյծները ազատ են իրենց խողակները տանիլ տեղւոյն «միզան»ը եւ կամ ուզղակի հնտաբոյծներուն վաճառել, բայց նախապէս պէտք է տեղեկութիւն տան Հանրային Պարտքի վարչութեան, որպէս զի ամէնէն վերջին օրը ծախուած խողակներու գինը մէջէն քանակութիւն համարուելով, տասնորդը գանձուի. սակայն խողակները պարունակող ամանները, բերուելու ու տարուելուն ատեն, կապարով պիտի կնքուին Հանրային Պարտքի վարչութեան կողմէ կարգուելիք պաշտօնական միջոցա։

Յօդ. Ե.—Իրենց անձնական պէտքին համար հունտ հասցնող հնտաբոյծները այդ հունտերը հանող խողակներուն համար տասնորդ պիտի չվճարեն։

Յօդ. Զ.—Հնտաբոյծները երբ արտոնագիր ստանան, ստորագրութիւն մը պիտի տան իրենց գտնուած տեղին Հանրային Պարտքի վարչութեան ճիւղին՝ յանձն առնելով ամէն տարի մարտի վերջը նոյն վարչութեան տեղեկագրել իրենց ձեռք բերելիք հունտին քանակութիւնը, տեսակը, անունները, այն հնտաբոյծներուն որոնց բաշխած են, եւ ատոնց իւրաքանչիւրին բաշխուած հունտին քանակութիւնը։ Այն հնտաբոյծը որ, իր տուած մուրհակին հակառակ, տեղեկութիւն չհաղորդէ, առաջին անգամ ազդարարագիր մը պիտի տանայ եւ եթէ դարձեալ իր ընթացքը կրկնէ, յառաջիկայ տարուան համար արտօնագիրէ պիտի զրկուի։

Յօդ. Է.—Հունտի յատկացած խողակներու լուծուած տեղերը եթէ մարելիքի հիւանդութիւն տեսնուի, հունկէ հունտ առնելը ըլլալովին պիտի արգիլուի եւ ձեռք բերուած խողակներն ալ ուզղակի փուռ պիտի զրկուին։

Յօդ. Ը.—Իւրաքանչիւր հնտաբոյծ Հանրային Պարտքի վարչութեան տեղւոյն ճիւղին պիտի իմացնէ թէ ո՞րը պիտի սկսի մանրադէտով քնել թիթեռնիկները եւ թէ այդ քնութիւնը ո՞ր տեղերը պիտի կատարուին։ Հանրային Պարտքի վարչութեան ճիւղն ալ խնդիրը պիտի տեղեկագրէ պէտք եղած տեղը։ Հնտաբոյծը ոեթ օր առաջ տեղեկութիւն պիտի տայ նոյն վարչութեան թէ հունտ պարունակող քարակները ո՞ր օրը հնտարանէն քնութեան պիտի տանի։ Այդ տեղեկագրութիւնը պիտի կատարուի տպագրեալ թուղթերու միջոցաւ զորս նախապէս ստացած պիտի ըլլայ։

Յօդ. Թ.—Անոնք որ հակառակ սոյն կանոնագրին տրամադրութեան, եւ առանց վաւերական վկայագիր ու արձանագրութիւն իրենց խաչբէ ու ուրիշ տեղերէ հունտերը բերեն եւ ինքնակամ ամուսնութեան կատարեր է օտար Եկեղեցւոյ ձեռամբ, Ն. Ս. Օծութիւնը իրաւունք տուեր է կնոջը վերստին ամուսնանալու. իսկ ուստարդուժ ամուսինը բոլորովին զրկեր է այդ իրաւունքէն։

—Տիրապէտքերի արական որդանոցին մէջ պատսպարուող որդերը, որոնց մեծ մասը անչափահաս եւ անոք են, քանի մը տարի ալ պաշտպանութեան կարօտ ըլլալով, որքանցի Հոգաբարձութիւնը, երկար խորհրդակցութենէ վերջ որոշեր է ժամանակ մը ալ պահել այդ որբուկները եւ չյրուելը զանոնք ամբողջովին. մինչեւ 14 որբեր, Պարիսաքրքանի հրահանգին համաձայն, յարմար տաներ որդեգրութեան տալ։ Իսկ մնացեալ 30 որբերը պահել որոշուեր է ամսական 15 ոսկիով, որուն կէսը պիտի հոգացուի տեղական նպաստներով եւ միւս կէսը Պարիսաքրքանէ պիտի խնդրուի իր նպաստ։

—Խարբերդի նորակազմ Դաւառական Ժողովը խնդրեր է Պարիսաքրքանէն որ իր ընտրութիւնը հաստատուելէ վերջ, առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ եւ ընտրելոց ցանկ ղրկուի, պայմանաւ որ Տ. Եղնիկ վարդապետի անունը գտնուի եռանուն ցանկին մէջ։

—Բալուի Առաջն. փոխանորդ Սուրէն քահանայ Պարսիաքրքանէն դարձեալ խնդրեր է որ առաջնորդական ընտրելիներու ցանկ մը ղրկուի։ Սուրէն քահանայ յայտարարեր է որ եթէ ընտրելիներու ցանկը չղրկուի փութով, ինքն ալ պիտի հրաժարի եւ քահանայագործութեամբ պիտի զբաղի միայն։ Առաջնորդական ընտրելիներու ցանկը պիտի ղրկուի Պարսիաքրքանի կողմէ։

—Խասգիւղի Թաղ. Խորհուրդը պատասխանելով Պարսիաքրքանի պաշտօնական դրին, որով կը յանձնարարէր Խորհուրդին վիճակը յայտագրել, կը ծանուցանէ թէ անդամներէն վեցը հրաժարած են եւ մնացեալ երեք հոգիին վրայ մնացած են եկեղեցիին եւ վարժարանին մասնակցութեան հոգը։ Թաղ. Խորհուրդը կ'առաջարկէ որ հետեւեալ հինգ անձերը աւելցուին.— Տեարք տաքթ. Յակոբ Բէմհաճեան, Յակոբ Կիւլճեան, Գրիգոր Պալըքճեան, Մկրտիչ Ցրէնկեան եւ Գրիգոր Ադամեան։

— Ոչ-իսլամ վարժարաններու քննիչ Սիւրէյա պէյ նախընթաց օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պարսիաքրքանի դրծակատար Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի հետ, որ իր տեսակցութեան արդիւնքը հաղորդեց Ս. Պատրիարքին։

—Պայազիտի Առաջն. Տեղապահ Մանուէլ վարդապետ Պալեանի պաշտօնը վաւերացնող կայս. Պէրաթը յանձնուած է Պատրիարքարան։ Պալեան վարդապետ իր պաշտօնատեղին կը մեկնի յառաջիկայ շաբթու։

—Տնտեսական Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ եւ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։— 1. Տնտեսական Խորհուրդը Իլլոյ տեղեկանալով որ Պալաթի Թաղական Խորհուրդը Էպրիմէ Դաւուի Ադգ. դերեզմանատունը որմփակելու ձեռնարկած է եւ այս նպատակաւ դումար մը ալ տրամադրած, առանց Տնտեսական Խորհրդոյ գիտութեան, ինչպէս կը պահանջէ Օրէնքը, որոշեց հարկ եղած բացատրութիւնը պահանջել տեղւոյն Թաղական Խորհուրդէն։— 2. Մայր Եկեղեցւոյ Դպրաց Դասու 14 ամսուան մատակարարութեան հաշուեցոյցը՝ սկսեալ 1901 յունուար 1է ցվերջ փետրուարի 1901 տարւոյ ըստ օրինի Ս. Պատրիարքին մատուցուած եւ Ն. Սրբազնութեան կողմէ Տնտեսական Խորհրդոյ յանձնուած էր ի քննութիւն։ Խորհուրդը յանձնեց այդ հաշիւները կնդր. համարակալին ի նախաքննութիւն եւ ի տեղեկութիւն։—3. Դուլգուճեան-Իսմարէի Թաղական Խորհուրդը՝ տեղւոյն Ներսէսեան եւ Երմոնեան երկսեռ վարժարանաց չէնքին Թաղին ժողովրդեան հետզհետէ ատուարանալուն հետեւանօք աղգային մանկուցին խիստ անբաւական դառնալը յայտնելով, անհրաժեշտ համարած էր ընդարձակել վարժարանին չէնքը յաւելուածական մասի մը շինութեամբ եւ խնդրած էր այս մասին հարկ եղածն ի գործ դնել։ Խորհուրդը, ըստ յանձնարարութեան Ս. Պատրիարքին, ուշադրութեան առնելով մատուցուած յայտագիրը, յանձնեց զայն անդամակիցներէն Տանիէլեան էֆ.ի՝ այս մասին հարկ եղած նախաքննութիւնը կատարել տեղւոյն վրայ եւ արդիւնքը ներկայել Խորհուրդին ի պարտ ու պատշաճ տեղեկութիւն։— 4. Սամաթիոյ Ալիբ Մէրմէրի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը իր պաշտօնավարութեան հաշիւները՝ սկսեալ 1897 հոկտեմբեր 1է ցվերջ դեկտեմբերի 1901 տարւոյ ըստ օրինի մատուցած ըլլալով, Խորհուրդը յանձնեց Կեդր. համարակալին ի նախաքննութիւն։ Խորհուրդը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ Դանտիլլիի, Դարակէօմրիւկի ու Ցէնէսկի Պոլսոյ կալուածոց խնամակալութեան վերաբերեալ կտակային եւ հաշուական զանազան խնդրոց կարգադրութեամբ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ներկայս ծանուցանելու թէ յառաջիկայ կիրակի օր (յունիս 2), Դեր. Տ. Դէսպոտ Ս. եպիսկոպոս Երէցեան հոգեհանդիսաւոր պաշտօն եւ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ հանգուստ Հանրութեան Ս. Փրկչի մատեան մէջ, ի հանգիստ հոգւոյ նորոգ հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Դասարճեանի, որու այրին տիկին Փարիս Յ. Դասարճեան, որդին՝ Յարութիւն էֆ. Դասարճեան եւ աղջիկները, ի մխիթարութիւն իրենց եւ ի յիշատակ իրենց հանգուցեալ ամուսնոյն եւ հօր՝ նոյն օրը ընդհ. պատարագեալց հոգեհոգ տրուելու համար բարեհաճած են 20 օսմ. ոսկի նուիրել Հիւանդանոցիս։ Այս առիթիւ կը փութայ Հոգաբարձութիւնս ի դիմաց համայն պատարագելոց յարկիս, իր խորին շնորհակալութիւն յայտնել ազնիւ նուիրատուաց եւ երկնից մխիթարութիւնն հայցել իրենց համար։ (Կնքի)

—Թիլիպէի մէջ վախճանեալ Պետրոս էֆ. Սատարճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են հիւանդանոցիս այրի Տիկին Վասիլուհի Մարգարեան, եւ մէկ օսմ. ոսկի Մկրտիչ էֆ. Սասեան։

(Հազաբարձութիւն)

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍՏ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒԼ)

ՊՐԻՍԼԻ, 11 յունիս.— Պէլճիքայի Թագուհին սրտի հիւանդութենէ կը տառապի, բայց իր ներկայ վիճակը անմիջական երկիւղ մը չպարդեր, թէեւ մեծ զգուշութիւններ անհրաժեշտ են։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, նիստը աւարտելու ատեն, նախարարապետ Ֆոն Բէյրլէր, մամուլի նոր օրէնքը ներկայացնելով, ճառ մը արտասանեց որ քանի անգամ ընդմիջուեցաւ ծափահարութիւններով։ Նախարարապետը սապէս աւարտեց.— «Կառավարութիւնը նորէն առիթ մը ընծայեց Խորհրդարանին բեղուն աշխատութիւն մը։ Խորհրդարանին անկ է յանդիլ բարեբաստիկ ելքի մը։ Կառավարութիւնը իր պարտքը կատարեց։» Նախարարապետին խօսքերը նորէն ծափահարուեցան։

ԹՈՒՆՈՒՉ.—Թունուզի պէյը՝ Սիսի-Ալի մեռաւ։

ՍԼՊԻԼՆՈՐ.—Սաքսոնիոյ թագաւորին վիճակը անփոփոխ է։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԳ. — Ժուլեմալ տը Սեն-Բեռերսպուրգ, Ֆրանսայի նոր նախարարութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութիւնը որ եւ է փոփոխութիւն պիտի չկրէ քանի որ դայն դարձեալ պիտի վարէ Պ. Տելքասէ որ դրաւականն է՝ Ֆրանսայի քաղաքականութեան հիմնական սկզբունքներուն։

—Ֆէրմինատ իշխանը, Պ. Տանէվի ու Բարրիքով զօրավարին հետ, այցելեց Ս. Պետրոսի ու Պողոսի մայր եկեղեցին։ Յետոյ այցելութիւն տուաւ Թուսիոյ կայսերական դերդաստանին անդամներուն եւ դեսպանական մարմնոյն։ Պուլկարիոյ դործակալութեան պաշտօնարանին մէջ, կէս օրին, սեղան մը արուեցաւ ի պատիւ իշխանին որ Թրմանտա մեծ դքսուհիին կենացը բաժակ պարպեց՝ անոր ծննդեան տարեդարձին առթիւ։ Իկնոմիէվ կոմսն ալ Ֆէրմինատ իշխանին կենացը բաժակ պարպեց։ Յետոյ իշխանը ընդունեց Բեռերսպուրգի քաղաքապետը պատուիրակութեան մը հետ որ նուէրներ յանձնեց՝ որդւոյն Պորիս իշխանին պատուոյ համար։ Իրիկուան Բեռերնալի մէջ չքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ Ֆէրմինատ իշխանին ի պատիւ։

ՀԱՄՊՈՒՐԳ.—Պ. Վալդէք-Ռուսօ հոս հասաւ եւ չորեքշաբթի օրը Նորվեկիա պիտի ուղեւորուի։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ Խորհրդարանին նիստերը յետաձգուեցան մինչեւ հոկտեմբեր 14։

ԻՍՄԱԻԼԻԱ.—Յունիս 1էն 10 Սիւէզի ջրանցքէն անցնող նաւերուն թիւն է 102 հազարի դասցած է 2,740,000 ֆր.։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ Խորհրդարանին անդամ Լինչ դնդապետը, որ Պոէրներու զօրախումբերուն մէջ կռուած էր Անգլիոյ դէմ, այս առտու ձերբակալուեցաւ Նիւ-Հալէէնէն հոս հասած ատեն։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԹՈՒՆՈՒՉ 11 յունիս.— Թունուզի պէյը՝ Սիսի-Ալի մեռաւ այս առտու։ Մընած էր 1817 օգոստոս 14ին։ Պաշտօնավարութիւնը կը սկսի 1882 նոյեմբեր 28ին։ Յաջորդը պիտի ըլլայ՝ որդին Մուհամմէտ պէյ որ 1854 յունուարին ծնած է։

ԼՈՆՏՈՆ. — Անգլիական իշխանութիւնները, այսօր, ձերբակալեցին Իրլանդացի Լինչ երեսփոխանը որ Պոէրներու զօրախումբերուն մէջ ծառայած է։ Նիւ-Հալէէն ցամաք եկած ատեն ձերբակալուեցաւ։ Իրրեւ մասնիչ կ'ամբաստանուի։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ նախարարապետ Ֆոն Պիւլով կոմսը Վիլհէլմ Բ.ի պիտի հետեւի՝ Ռէվէլ կատարելիք ուղեւորութեան մէջեղին։ Կայսրը հոն պիտի հանդիպի Զարին, որուն հետ պիտի դանուի Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամսդորֆի կոմսը։ Կարեւոր խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարուի։

ՄԱՏՐԻՏ.— Մարիա Թէրէզա իշխանուհին մօտերս պիտի ամուսնանայ՝ Յուստասանի Նիքոլա իշխանին հետ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիոյ դատական նախարարը պիտի հրաժարի՝ անձնական գործերութեան պատճառով։

ՊՐԻՍԼԻ.—Զրոյց կայ թէ տոքդ. Լէյտսի թելադրութեամբ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Հայաստանի եւ Պէլճիքայի մէջ պտերական ակումներ կազմուած են՝ հարաւային Ափրիկէի մէջ խռովութիւն ձգելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ զինուորական իշխանութիւնը հանքերու արտադրութիւններուն վրայ դրուած 5% տուրքը ջնջած է, բայց 10% տուրք մը հաստատած է ոսկիի հանք պարունակող հողերուն համար։

ՕՍՄ. ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՍ

ԸՆՏԻՐ ԿԻՐ ԵՒ ՇԱԽԱՂ

ՇՈՒԵՆԱՐԴ ԴՈՐԾԱՐԱՆ, ՍՊԵՆԻԱ. Ա.Ա. ՖԷՏՕՕԶԼՈՒ, Կ. ԼԻՆԴԱՐՏՕ ՍԻ ԸՆԿ.

Այս կիրը, որուն սպառումը մեծապէս աւելցած է վերջին երկու տարիներուն մէջ, շատ կարեւոր բարեւոքում մը կրած է շնորհիւ ճարտարագէտ Պ. Կ. Լինդարտոյի, որ գիտական երկար հետազօտութիւններէ յետոյ, յաջողած է գտնել գերազանցապէս խորոլիք կիր մը։ Լաւագոյն արդիւնքներ ստուած է այս կիրը, ծովու եւ անուշ ջուրին տակ։ Օտար առաջնակարգ խորոլիք կիրերէն աւելի աղէկ է անվիճելի կերպով։ 200 օսմ. ոսկիի պարգեւ մը պիտի տրուի անոր, որ ապացուցանէ թէ այս կիրը խորոլիք չէ գերազանցապէս։ Երեք պայմաններ կը միացնէ իր մէջ.— Խնայողութիւն, առողջարար հանգամանք, հաստատունութիւն։

Կեդրոնական մթերանոց, Կալաթա, Բալաֆաթ-Եէրի, թիւ 63, առաղձավաճառ Պ. Ֆէօսէօղլու Խարալամպոսի մեծ մթերանոց։ Մանաֆիւղերն են Պոլիս, Քէրէսթէճիլէր, թիւ 394, Գասարքիւղ՝ քարափին վրայ, Եանի Միւքայիլի քով, Սամսոն՝ Անտոնօղլու Եղբարք։

2—104

Eau minérale naturelle
Krondorf
la meilleure boisson de table et rafraîchissante.

ՕՐԻԺԻՆԱԼ ԲԻԼԶՆԵՐ ՊԻՐ

ԿԷՆՈՍԷՆՇԱՖԹ - ՊՐԱՈՒԷՐԻ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս գարեջուրը ամէն տեղ գնահատուած է իր ախորժելի համին եւ առողջապարիկ յատկութեանց համար։ Առաջին անգամ ըլլալով, ուզղակի Կ. Պոլիս բերուած է Բիլզէնէն, ուր լեցուած են չիչերը։ Միակ գործակալն է Տէմէթրաքրուլօ Եղբարք եւ Ընկ.։

Շիշերուն գինն է

Ամբողջ չիչը		4	ղրուշ
Կէս »		3	»
Մէկ մտուռկ,	24 չիչով	92	»
» »	48 »	180	»
» »	72 »	192	»

4—52

Տ՞ ԽԱՋԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՍԱՄՆԱՐՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ոդ երես
Պոլսոյ կողմը մատնաճիւղ չունինք

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 29 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	28	12 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	28	37 1/2
Ամէնէն վար գին	»	28	22
Բուսէլի երկաթուղի գոց	ֆր.	113	25
Ամէնէն բարձր գին	»	113	75
Ամէնէն վար գին	»	112	12

ԲԱՑՈՒՄ 30 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտ Սեռի Դ.	Բ. Կ.	28	34
Բուսէլի եր'լսթուղի	ֆր.	113	37
Շիլրքէթի Թայրիէ		26	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէյժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քէսէի ժէնէրալ Օսմ.		0	10
Սօս. Օսմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ադան. Ընկ.		3	50
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	40
» ժուլսանս		1	50
» պարտատոմսագիր		480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		493	—
Թրանսվալ		150	—
Գրէտի Ֆոնսիէ էմիրիսին		263	50
Լավրիոմ		72	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	37
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	71 1/2
» » » չէք	»	22	70
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիորր.	21	70

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանկնոց	Ղրշ.	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ էմէրիսի	»	90	—
Քրի՝ ից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէճիտիէ	»	102	—
Ռուպլի Ռուշարամ	Օ. Ո.	8	57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Յունիս

Անգլիական Քոնսոլիտ	96	93
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	52	—
» » » Դ. բաց.	25	87
» » » Դ. գոց.	26	—
Օսմանեան Պանքա	12	87
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	40	50
» Մոնոբոլ	44	—
Պուլկարական 1888	88	63
Էմիրսիէն ինվիֆիէ	107	87
Տօմինիա	104	—
Թրանսվալ	5	93
Այտին երկաթուղի	14	50
Փոխառութիւն	25	37

ԲԱՐԻ

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ ֆրանկ

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուզուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմանները, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաբէթ խան, Վօյվոտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԶԿԱՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ապաքինողներու, տկար կազմ ունեցողներու, արեան ապականութեան և մորթի հիւանդութեան ենթարկուողներուն ու կուրծքի տկարութենէ տառապողներու՝ ձկան իւղ կը յանձնարարեն. սակայն՝ ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը գանգնեն զայն գործածողները, որոնք կամ գարշանքով կը խմեն և կամ կը տոիզուին բնաւ չի խմել։ Ցարանայի բժշկական հաճառէն ստացուած ԲՈՒՐԳՈԼ, նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒՐԳՈԼԻ ԶԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ, որ հաստակ ձկան իւղերու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և անուշիկ, եղուենի ու մանիշակի հոտը կը զգացնէ, ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մըն է գործածելու։ Ո՛չ խմուելու առեն, ո՛չ ալ անկէ ետք բնաւ զզուանք չի զգար խմողը։ Բժիշկները վճռայնութեամբ կը յանձնարարեն ԲՈՒՐԳՈԼԻ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ որ մեւնոյն ժամանակ ազդեցիկ և փոքրուած դարմանն է դժուարաշնչութեան, կուրծքի ինչուածքներու, հաբրուխի, կուրծքի տրկարութեան և մինչեւ իսկ կրնայ առաջքն առնել թոքախտին։ Ամէն ճաշէ առա մէկմէկ դգալ առնել պէտք է։

Կը ծախուի Պահեստ գաղու Բիւշիւքի ն դեղարանը։ Սուլթան Համամ Մէզիքի Լինօս և Պոնթիքիանոսի դեղի մթերանոցները և ամէն մեծ դեղարաններու մէջ։

796 38—52

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՝Ո Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

Եանիի գարեջրատան վերայի յարկը, ճիշտ Զըպուրճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամեն կը լեցնէն, ցաւով դիմելու բուժուածքներու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն pus տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմբեցուցիչ դեղերու և ցամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամահանութիւն։

Ց. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ (միայն կէս օր), ինչպէս նաեւ ամէն օր (միայն կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !!։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ընդսկզ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեասյի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1089	Գոմ	1497	Կոզ	1011	Մալմ	724	Ռօզարիս	186
Ալէքթ.	3607	Գոնկօ	2906	Կրօտնս	1695	Մարդէնկս	2273	Սարֆօ	1113
Անտէլս	1541	Գոբսս	895	Հիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիօսզս	2377	Տիտս	4311	Հիտալկս	1581	Միքատս	3557	Միլվիս	1193
Պասանս	1822	Տօմինս	937	Հինաու	3720	Միլս	1057	Սբէրս	1200
Պօրօտինս	1264	Տուրս	2383	Հօրաղիս	3600	Մօնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Պրավս	1076	Տրաբս	1713	Հուսկէր	595	Մուրիկս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնս	841	Տինամս	804	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօքիս	3827
Պրֆֆալս	4431	Կպրս	2464	Իտանս	5540	Օմիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ճիւնս	1080	Օնսմարիս	4036	Թօրքիտս	487
Գալիբաս	1337	Էրազս	1841	Բէլէս	1053	Օլլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլբինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիքակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բրայթս	2229	Վէսթուրնս	2396
Միսէրս	1831	Ֆրանչիսքս	4532	Լէբանոնս	2272	Ռինալտս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվօրնս	1643	Ռոլլս	1613	Զէրս	1200
Գօլօրատս	4235	Կիդանս	1243	Լօրէնցս	3191	Ռսէս	1789		

Միքատս յոգենաւը, նաւապետ Ուօրա, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ
Թիւ. 23—24, Բիւշիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա 377

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ի
162, 924, 140 ֆունտ

Ֆոյէնի նկմամբ, ապահովագրութիւններ և շահ՝ 31 դեկտեմբեր 1898ի
29, 765, 473 ֆունտ

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսատեւ թոշակ, եւն.
362, 858, 507 ֆունտ

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 ոլորտներ առած է որոնք 58,680,000 քուռնայի գրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալներուն՝ Գ. Գ. ԷՅՕՒԷՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Գալաթիա, Մէյլանէքի խան, Ալուէլմի խան։

Մեկնորդներուն լաւ վարձատրութիւն տրուի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա Մէյլանէքի խան։

ՔԻՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերբուլի եւ Արեւելեայ միջեւ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Իվերնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քանարիոնիա	4841
Լուբանիա	12950	Վէրլա	3229
Ֆամբանիա	12950	Բաւիա	2945
Սուլթանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբիրիա	2935
Էնթուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէքսօ	2181
Սրանի	7269	Շէրպուրկ	1614

Շերպուրկ չոգենաւը, նաւապետ Քէրտինէս, ընդհանուր վաճառքով Լիվերբուլէն հոս հասաւ և քիչ ատենէն ապէր ուղղակի Լիվերբուլ պիտի երթայ։

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seagor
Մէյմանէքի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20է կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեռլինսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորոքտիա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱՆՔ։

Ներաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր.
1898ի հասոյթք	34,775,462 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ Ի. Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարափին վերայ (նիկ տեղը Մաքսատան)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԼՈՏՈՐ ՐԻԲԲԷՆ 524

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ ՝արժեթուղթեր՝ իրենց գէնին հաւատարմութեամբ՝ ամսական 20 դրչ.էն մինչեւ 100 դրչ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և չահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և գրոշուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, չահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատ անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 դրչ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չպատճառով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը չահելու, և եթէ երբեք չչահի ալ, իր վճարումներուն ընդհանուր գումարով մեր խնայողութիւնն չտնտեսելու մէջ։

Դրամատունս մեր մեծ հարգելի հանրութեան կը յանձնեմ։ Ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին հաւատարմութեամբ՝ ամսական 20 դրչ.էն մինչեւ 100 դրչ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և չահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և գրոշուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, չահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատ անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 դրչ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չպատճառով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը չահելու, և եթէ երբեք չչահի ալ, իր վճարումներուն ընդհանուր գումարով մեր խնայողութիւնն չտնտեսելու մէջ։

ԼԱՒԻԱԳՈՑՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ զիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերաճանչակ նամբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հեռեւեալ անունը պարունակող պիտակով ebeke

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի, Գլասգոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող օդգենաւք։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Բամսէգ	3000	Թիպս	2300
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպրը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մէֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիոթիս	2500	Կիլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕՒ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան
ՃԷՕՐՄ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվերբուլ։

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարկութեանց ժամերեւոյթներ

Դ. 28/10 Օսէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դ. 29/11 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամ 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բոր-Սաիտ, Սուէզ, Պէրութ եւ Փիրաս։
Հ. 30/12 Օսէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Հ. 30/12 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Սուրմ ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 31/13 Օսէսա ժամը 1ին յետ միջօրէի։

ՖՐԼՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի եւ Արեւելեայ միջեւ բանող օդ.

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիքտորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Առմէնեան	10500	Էմիրէյիան	3500
Քէսորիան	10500	Արրժ.ան	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլտմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորմիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պասդոնիան	8000	Ալզաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդ	800
Ֆլամինիան	3700	Էլիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՅՕՒԱՐ ԼԱՖՈՒՆԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վերայ մաքսատան հին տեղը
600

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

— 36 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՍ

Ն. Ս. Մ. Կ Ժ.

Թող Միւսէ (*) հիմարի տողերով մեզ ըսէ թէ մոլեգնորէն սիրած է այդ տարիքը եւ թէ անոր կարծիքին է չփաստելով մանուկները, ո՛չ կը զարմանանք, ո՛չ ալ կը տրտնջանք այս բանին վերայ, ըստ որում վաղուց գիտենք թէ շնորհազեղութիւնը (grâce) բանաստեղծներուն մօտ մոռցուցած է տրամաբանութիւնը։ Բայց մանուկը միշտ չորս տարեկան չպիտի մընայ, պիտի դադրի խաղալիկ մը ըլլալէ, պիտի տենչայ լրջախոհ մէկը նկատուելու, եւ ահա ա՛յն ատեն է որ բանաստեղծին երդին հանդէպ քմծիծաղ մը արձակելէ յետոյ՝ պիտի պարտաւորի ղէնանի փիլիսոփայն ալ դիտողութեան. «Երբ մարդ սանձարակ թողուի իր բոլոր կամքերի ի գործ

(*) Ալֆրէտ տը Միւսէ, Ֆրանսայի բանաստեղծ, Բարիզ ծնած։ Ասոր քերթուածներն ու Դարուս մեկ զաւակին խոստովանանը հմանալիօրէն կ'արտայայտեն բարոյական կացութիւնն ա՛յն դարաշրջանին ուր գրուեցան։ Սրամտութիւն, շնորհազեղութիւն, վայելչութիւն էին վշտակիր այս բնութեան շնորհած ձիրքերը (1810—1857)։

դնել աղարծի տարիքին մէջ, տեսակ մը վայրենութիւն պիտի պահէ իր կեանքին ամբողջ տեւողութեան մէջ։ Իրեն բոլորովին անօգուտ կ'ըլլայ չափազանց դրոշմանք վայելած ըլլալը, վասն զի, երբ չափահաս ըլլայ, չտա՝ աւելի խոշընդոտներու միայն պիտի հանդիպի ամէնուստ, ու անյաջողութիւններու պիտի բաղխի ամենուրեք՝ երբոր մանկ աչխարհային գործերու մէջ,» (Բանթ (**))։

(**) Իմանուէլ Բանթ (1724—1804). Գերմանացի ամենամեծ փիլիսոփան է Լայպնիցի հետ ու մարդկային խորհրդութեան վարպետներէն մէկը։ Իր ամբողջ կեանքն անցուց Քէօնիգսպէրկի մէջ, որ իր ծննդավայրն էր։ Զեռնարկեց չափել մարդկային բանականութեան հասողութիւնը, սահմաններն ու ընդարձակութիւնը, ասոր համար, խիստ քննադատութեան մը ենթարկեց զայն, ուստի իր վարդապետութիւնը կոչուեցաւ «Քննադատական իմաստասիրութիւն»։ Այս վարդապետութիւնը բովանդակուած է մասնաւորապէս երեք մեծ գործերու մէջ։ Քննադատութիւն զուտ բանականութեան, այսինքն՝ դիտութեան սկզբունքներուն։ Քննադատութիւն գործնական բանականութեան, այսինքն՝ բարոյականի սկզբունքներուն, եւ Քննադատութիւն դատողութեան, այսինքն՝ ճաշակի սկզբունքներուն։ Այս գործերէն առաջինին մէջ, Բանթ կ'ընդունի թէ բանականութիւնը կրնայ ճանչնալ ընութիւնները, բայց կը յայտարարէ թէ նա անկարող է ինքզինքն ծաղիլ հասնելու համար իրերուն մինչեւ խորը, այն է՝ հոգիին ընութեան ու Աստուծոյ գոյութեան։ Ընդհակառակը, բարոյական պարտաւորութեան տարբերան ծանօթութիւնն անոր կը թուի ունենալ ուրոյն ստուգութիւն ու հաստատութիւն, եւ այդ տարողութեան վրայ միայն, իր երկրորդ գործին մէջ, կը վերաշինէ ամբողջ մնաղանցութիւն մը, ամբողջ դրութիւն մը ո՛չ միայն բարոյական, այլ նոյն իսկ կրօնական հաստատութիւններու։ Բան այսմ, Բանթ տառջին անգամ մասնայցոյց ըրաւ թէ մարդ չի կրնար իր բնութեան անձամբ սահմաններէն դուրս ելլել, մասնաւոր ըրաւ ա՛յն միտքը որ էակը կ'անջատէ ճանաչողութենէ։ Անոր կարծիքով, փորձառութիւնն է մարդկային ծանօթութեան սահմանը։ Բանականութիւնը՝ որուն ամենամեծ հեղինակութիւնն ընծայեց բարոյականի մասին, ընաւ հեղինակութիւն չունի, կ'ըսէ, բնաւորութեան մասին։ Այս տեսութիւնով, Բանթ կրնայ համարուիլ բարոյախօսներուն ամենամեծը, ու այս հայեցակէտով, անոր փիլիսոփայութիւնը դիւրամատչելի է ամէնուն։

Ոմանք չատ կը տրտնջան թէ տղաք հարի եղած չափով յարգանք չեն տաներ իրենց ծնողաց, սակայն անիրա՛ւ է այս տրտունջը. դէթ անիրաւութիւն է տղոց

Նավարութիւնը կրնայ ճանչնալ ընութեանները, բայց կը յայտարարէ թէ նա անկարող է ինքզինքն ծաղիլ հասնելու համար իրերուն մինչեւ խորը, այն է՝ հոգիին ընութեան ու Աստուծոյ գոյութեան։ Ընդհակառակը, բարոյական պարտաւորութեան տարբերան ծանօթութիւնն անոր կը թուի ունենալ ուրոյն ստուգութիւն ու հաստատութիւն, եւ այդ տարողութեան վրայ միայն, իր երկրորդ գործին մէջ, կը վերաշինէ ամբողջ մնաղանցութիւն մը, ամբողջ դրութիւն մը ո՛չ միայն բարոյական, այլ նոյն իսկ կրօնական հաստատութիւններու։ Բան այսմ, Բանթ առաջին անգամ մասնայցոյց ըրաւ թէ մարդ չի կրնար իր բնութեան անձամբ սահմաններէն դուրս ելլել, մասնաւոր ըրաւ ա՛յն միտքը որ էակը կ'անջատէ ճանաչողութենէ։ Անոր կարծիքով, փորձառութիւնն է մարդկային ծանօթութեան սահմանը։ Բանականութիւնը՝ որուն ամենամեծ հեղինակութիւնն ընծայեց բարոյականի մասին, ընաւ հեղինակութիւն չունի, կ'ըսէ, բնաւորութեան մասին։ Այս տեսութիւնով, Բանթ կրնայ համարուիլ բարոյախօսներուն ամենամեծը, ու այս հայեցակէտով, անոր փիլիսոփայութիւնը դիւրամատչելի է ամէնուն։

վրայ ծանրացնել յանցանքը, քանի որ միայն ծնո՛ղք են յանցապարտ։ Եթէ երբեք օր մը, սերելիդ իմ Պողոս, ձեր որդին թիրանայ իր մայրը յարգելու մէջ, յանցանքը, ձե՛ր պիտի ըլլայ, դո՛ւք ուզած պիտի ըլլաք որ դարձեալ այդ թերութիւնը. պիտի հետեւցուի թէ այդ որդին ո՛չ լաւ դաստիարակած է, ո՛չ ալ բարի օրինակներ տեսած, վերջապէս թէ յոսի կերթութիւն ստացած է։ Բացառիկ պարագաներու հարկն ղղալի պիտի ըլլար, որպէս զի պէտք չըլլար այդ անկարգութիւններուն պատճառը փնտռել ձեր խնամատարութիւնեւ հասատատակամութիւն չունենալուն մէջ։

Դաստիարակութեան մէջ սրտի մշակումին վերագրուած կարեւոր տեղը կը բերնայ միշտ գրաւուած չըլլալ. ամէնուն սրտած չէ հաւասար յաջողութիւնով ուսուցանել բարեսրտութիւն, ընկերասիրութիւն, ներողամտութիւն, անձնուիրութիւն, փափկանկատութիւն, վերջապէս բոլոր այն առաքինութիւնները՝ որոնք սիրելի կուտան ընկերն ու զմիզ կը մղեն անոր նպաստելու. բայց մայր մը իր զաւակներէն յարգել տալը առ հասարակ կը վերաբերի բոլոր անոնց՝ որոնք ի հեղինակութիւն ունին ու յարատեւօրէն ի գործ կը դնեն զայն։ Երբոր տղաք կրնան ըսել. «Ի՛ուզեմ» կամ «Կը ձանձրացնես զիս», պատճառն այն է որ ծնողքն անոր թեղլատած է այդպէս ըսել։

Փոքրերուն դաստիարակութիւնը կանխաւ քանդուած կրնայ հաստատուիլ, եթէ իրը մեկնակէտ չունի անոնցմէ վերադաս եղող ա՛ն բան մը նկատմամբ յարգանքը։ Արդ, սիրելի բարեկամ, երկու միջոց ունիք այդ յարգանքը ներշնչելու, արձարձելու, վառ պահելու, ամրացնելու ամէն օր կեանքի տարեւոյթ պարագաներուն մէջ, պայմանաւ սակայն որ անոնցմէ չչեղիք երբեք. այս երկին միջոցները կը կոչուին արդարութիւն ու ճշմարտութիւն։ Քաջ համոզուեցէք թէ տանը ո՛չ հեղութիւնը կը տարաձիգուի, ո՛չ զգաստութիւնը, ոչ ալ սէրը. այլ ընդհակառակն ասոնց ամէնէն ապահով երաշխաւորներն են։ Խստապահանջութիւնը, ինչպէս կ'ըսեմք հոս, բնաւ չի նշանակեր խստապարտութիւն կամ խստապարտութիւն (*)։ Ամէնքս ալ տգայ եղած ենք, պարտինք

(*) Խստապահանջութիւն (la sévérité), հոս կը նշանակէ դարաբարա՛ն թէ ուսումնական հայեցակետներով, ներողամտութիւն ցոյց չտալ գործուած սխալներու, յանցանքներու, տկարութիւններու մասին, ինչ որ կ'ենթադրէ ծայրեղ արդարադատութիւն կամ մանրակրկիտ ճշտապահութիւն։ Իսկ խստարտութիւն կամ խստարդութիւն (la rigueur), հոս կը նշանակէ քարտարութիւն, անողոք սատակութիւն, անտանելի բրտութիւն, անժպտուն դառնութիւն, անողորմութիւն, եւ այլն։

միշտ յիշել մեր մանկական տարիքը, եթէ կ'ուզենք որ մեր ձեռքով մեծցուած տղաք մարդ ըլլան իրենց կարգին։ Զեզմի՛ լոյս պիտի տպատէ ձեր որդին, դուք զնեղ պիտի փոքրիացնէք, որպէս զի կարենաք ձեր միտքն անոր մտքին հասատար մակարդակի վրայ դնել, որպէս զի կարենաք արդէն ստացած գաղափարներու շարքին մէջ դնեսի ա՛յն գաղափարները որոնց շնորհիւ հասնայ պիտի բանաք նոր բանոր գաղափարներու, եւ զոյն պիտի կրթիք, պիտի մեծցնէք՝ որպէս զի մարդ ըլլայ, առանց ոսկայն մոռնալու թէ նա տղա՛յ է դեռ։

Բարի հայր ըլլալը, սիրելի բարեկամ, կը նշանակէ բնաւ չմոռնալ իր անձն ու միմիայն ա՛զգի առջեւ ունենալ, հակառակ ա՛յն զոհողութիւններուն կամ զրկումներուն՝ որոնք կրնան պահանջուիլ, երջանկութիւնն ա՛յն էակներուն՝ որոնց վիճակը մեր կամքէն կախում ունի։ Քաջութիւն պիտի ունենաք կամենալու որ ձեր զաւակները ձեզմէ աւելի լաւ ըլլան, աւելի բարեկիրթ վիճակ մը ունենան։ Այս նպատակին հասնելու համար, անոնց փոխանցեցէ՛ք ձեր բարեմասնութիւնները, զանոնք նախապզուշացուցէ՛ք ձեր թերութիւններէն, ու անոնց համար ըրէ՛ք ինչ որ չէք ըրած ձեր անձին համար, դպնա պարպանելով — ի՛նչ ալ որ ըլլայ անոնց տարիքը—ճշմարիտին անչափ չինչ, այնչափ մաքուր, ա՛յնչափ անապակ, այնչափ անիսաւն մթնոլորտին մէջ։

(Շարունակելի)